GLASILO BRIŠKO-BEN. ODREDA
MAJ 1944 L. I - Št. 5

UVODNE BESEDE

DANAŠNJA ŠTEVILKA JE IZŠLA V OKVIRU TEKMOVANJA.
V DUHU TEKMOVANJA NAJ BO BOLJŠA OD VSEH DOSEDANJIH
– NAJ BO NAJBOLJŠA !

DANAŠNJA ŠTEVILKA NAJ BO POSVEČENA BENEČIJI,
ZEMLJI, KJER JE NAJVEČJA POTREBA PO SKRAJNJEM NAPORU
NAŠIH SIL, KOT TO ZAHTEVATA DANAŠNJI POLOŽAJ
IN TEKMOVANJE.

BENEČIJA JE ZEMLJA, KI PO OSEMDESETIH LETIH RAZNA=
RODOVANJA IN ZASLEPLJENOSTI NAJDEŽELA DOŽELA DUH
NOVE DOBE. BENEČIJA JE ZEMLJA, KI JI ZATO TUDI ŽE
ZAHTEVALA OD NAS NAJVEČ ŽRTEV.

BODI ZATO TA ŠTEVILKA NAMENJENA TUDI NAŠIM PADLIM
TOVARIŠEM – ŽRTVAM ZA BOLJŠO BODOČNOST ČLOVEŠTVA.

UREDNIK

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

Zapet fašistično barbarstvo!

5. maja proti večeru je 180 nacistov po izdajstvu obkolilo bunker z 8 člani II. bataljona BBO v bližini Broginja. Tovarišica je ubrala smrt, da ne roman - dant bataljona tov. Marko, ki je bil sam od nekaga prejšnjega spopada zunaj v naselju, ju ostal obkoljen. Ko je videl brezupnost svojega položaja, se je sam vstrelil. Brez pomisleka na nevarnost mu je takoj priskočil na pomoč njegov komandir, tov. Just. Pri tem poizkusu je sam padel.

Oba tovariša sodita med naše največje junake in je tov. Marko kot vodja skavtske akcije na letališče "Belvedere" prejel zase in ves svoj bataljon že nedavno pohvalo in priznanje III. Korpusa. Štab BBO je zdaj v spomin herojskega delovanja za NOV in POS predlagal za odlikovanje.

Izdajalcem smo že na sledu in bomo z njimi postopali na vojaški način.

Smrt fašizmu! Svobodo narodu!

Komandant BBO
Uršič France-Janko

Voj. dopisnik BBO
Prais Franci

Slava in zmaga naših herojem!

Tone:

STANE

Velik, koščen in žilav fant. Molčeč in resen. Ni mnogo govoril, a bil je trden v svojem prepričanju kot skala. V borbi vedno prvi, neustrašen. Večkrat je imel nitroljes. Kot da bi bil srakčen s njim. Potem je postal obveščevalec. Resen in delaven. Vsak ga je imel rad. Vsak je vedel, da je treba iskati tudi kik kot je bil Stane.

Ni ga več...

Ernšt se, po noku se podijo teški oblaki. Zdaj pa zdaj slišim doževati. Pot nas je. Molče gremo pr smrtni gozdni kamniti kosti. Okovani čevlji udarjajo ob kamnje, enakomerno in dolgočasno.

Podaj nam prihajajo nasproti tri postave. Partizani so, spoznamo v polmrku. Ingoče smo imeli petnajst korakov, tedaj pa... voči pok. Hitro obstali in se v hipu pripravili. Naslednji trenutek zaslišim konj očitno ječanje. Takoj mi je bilo jasno, da se je zgodila nesreča. En fant je ležal poden od onih treh, ki so nam prihajali nasproti. Skočili smo k njemu, on pa je ležal na tleh in nas gledal, gledal tako strašno resno, tako mirno, da me je zabolelo. Njegova leva stran telesa pa je bila razbrazgana in razmesarjena od želodca navzdol. Meso, kri, kosti... Roka mu je visela samo še na koži. Ena sama velika, krvava rana.

Obstal sem, v grlu me je stisnilo. Spomnil sem, da je bil Stane. Ležal je na tleh in nas gledal:

"...V žepu mi je eksplodirala." Za hip smo negibali. "Pomagajte," je mirno spregovoril Stane. Ležal je in si ogledoval razmesarjeno telo. Nič ni jokal, le zobe je stisnil zdaj pa zdaj. Bil je junak.

Zgodovinski pomen bitke

5. maja zvečer je IBO naročil po izdajstvu obkoljile bunker z 8 čami II. bataljona BBO v bližini Breginja. Tovarišem je uspel umik. Ko komandant bataljona tov. Marko, ki je bil že od nekega prejšnjega spopada ranjen v n.so, je ostal obkoljen. Ko je videl brezupnost svojega položaja, se je sam ustrelil. Brez municije in nevarnost mu je takoj prihitel na pomoč njegov pomočnik, tov. Just. Pri tem poizkusu je sam padel.

Oba tovariša sporočata nad naše največje junake in je tov. Marko kot vodja slavno skozi je na letališče "Belvedere" prejel zase in ves svoj bataljon je nedavno nekaj in primanjkuje IX. Korpusa. Štab BBO ga je zdaj v spomin herojskega delovanja za NOV in POS predlagal za odlikovanje.

Izdajalcem smo že na sledu in bomo z njimi postopali na vojaški način.

Smrt fašizmu! Svobodo narodu!

Komandant BBO
Ušič Ernest-Janko

Voj. dopisnik BBO
Prais Franci

Slava in nepozabnost našim herojem!

Tone:

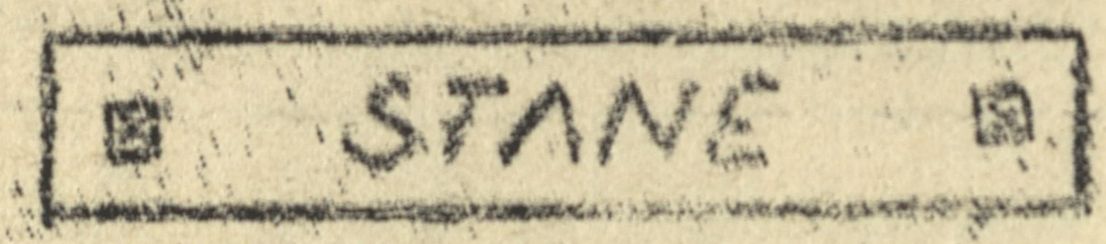

Velik, koščen in žilav ment. Molčeč in resen. Ni mnogo govoril, a bil je trden v svojem prepričanju kot skala. V borbi vedno prvi, neustrašen. Vča - sih je imel mitraljeg. Kot da bi bil vraščen z njim. Potem je poznal obveščevalco. Resen in delaven. Vsak ga je imel rad. Vsak je vedel, da je treba delati tak kih kot je bil Stane.

Ml ga več...

Ernšt se. Po nebu se podijo težki oblaki. Zdaj pa zdaj skuša dežovati. Pet nas je. Molče gremo po samotni gozdni kmeniti cesti. Okovani čevlji udarjajo ob kamenje, enakomerno in odgočasno.

Tedaj nam prihajajo naproti tri postave. Partizani so, spoznamo v polmraku. Nagode smo prišli petnajst korakov, tedaj pa...votol pok. Ustavimo obstali in se v hipu pripravili. Naslednji trenutek zaslišim konj sliši no ječanje. Takoj mi je bilo jasno, da se je zgodila nesreča. Na tleh je ležal eden od onih treh, ki so nam prihajali naproti. Skočili smo k njemu, on pa je ležal na tleh in nas gledal, gledal tako strašno resno, tako mirno, da me je zabolelo. Njegova leva stran telesa pa je bila natrgana in razmesarjena od žlodeta navzdol. Meso, kri, kosti...Rokа mu je visela samo še na koži. Ena sama velika, krvava rana.

Obstal sem, v grlu me je stisnilo. Spoznal' sem, da je bil Stane. Ležal je na tleh in nas gledal:

"...V žepu mi je eksplodirala." Za hip smo molčali. "Pomagajte," je mirno spregovoril Stane. Ležal je in si ogledoval razmesarjeno telo. Nič ni jecal, le zobe je stisnil zdaj pa zdaj Bil je junak.

Začeli smo, ko smo ga slišali govoriti tako mirno. Skušal je dvigniti razmesarjeno roko.

"Poglejte moja roka...Kako mi jo je odtrgalo! Prokleta bomba!"

"Stane, ali ima vse dobro, pravi, vse bo še dobro!" Skušal sem ga tolažiti in mu govoril te besede, pa je vedel, da mu iz grla rezne.

"Ne, ne; s hrano ne bo nič vič. Z menoj je konec. Poglej me, saj mi ni nič več pomagati."

Za hip je molčal, potem pa je obupno žalostno govoril: "Umreti bom moral. Mogoče še nekaj trenutkov. Umreti, sedaj, ko je pomlad, ko bo vsak dan svoboda."

Molčal sem, nisem se mu upal več lagati, da bo še vse dobro.

"Stane, ali imaš kaj naročiti?"

"Pozdravi komandanta in komisarja!"

"In doma, Stane?"

"Doma nimam nikogar." Zdaj mu je prvič šlo in jok. Molčali smo. Stane je tiho jokal, začel je še težje dihati.

"Žejen sem, vode!"

"Počakaj, Stane, takoj ti prinesem." A voda je bila daleč, težko da bi jo Stane dočakal. Stane je molčal, zdaj pa zdaj je dvignil glavo in glasno svoje razmesarjeno telo. Zopet je skušal dvigniti zdravo roko. Sam pri sebi sem se čudil, kako more biti človek miren; kako da ne kriči in da je pri polni zavesti. V tem trenutku sem se bolj spomnil, kdo je vsakdo Stane, kakšno volje dela in kako ena skušnjava sledi drugi. Pobrskal sem po žepih in vzel vse, kar sem imel okoli njega. Mak je postajal zanimivejši. Moral sem nujno. Stane je ležal tiho in gledal nekam v neznano. Kolikokrat sem se poslovil od njega. Njegov obraz je bil miren, a bled od bolečin in pomanjkanja moči.

Umrl je kmalu zatem, mirno kot je bil on.

Ne bomo te pozabili, Stane, še bolj bomo zagrabili za delo, da bomo uresničili ono, za kar si žrtvoval vse, da bomo uresničili tvojo in našo največjo željo: Biti svoboden Slovenec!

Tone:

Krvava vizija

Kri, kri, sama kri
in kmita nebolija
laja in cvrči,
kot da bi vrag
zaplesal divji ples...
Bober hrumi,
in tja za njim
mafali dvigajoči mogel...
Vulkani bruhajo, dim...
...
Ah mlin, zmaj!
Le bolj in bolj skrij
prekleti curek!
Zločinska duša!...
Le ne, ne! Ti mi ne boš!
Sodnji že trepet
v prelomljeni luči
in mučeniška kri
z umazanih krvjo...
Poguba vas zločinski,
ki v vojni ni krvavo
pogrel hlapine...
Le brezj zver,
predno zdrobim ti glavo
s kopitom, puško!
Trenutek še, mogoče dva,
ko bruhne zadnjič kri
iz grdnih ust;
potem negibel obleži.

...in se enemu Zvonku.

Padel je tudi tovariš Zvonko iz Bovške čete. Njegov tovariš iz neštetih borb nam piše:

Ko sem sprejel sporočilo od tovarišice Volge, so mi že prve vrste zelo presenetile. Pisala mi je, da je na Bovškem več tovarišev ranjenih, trije pa da so padli. Za vse mi je zelo žal, saj smo vsi bratje in se borimo vsi za isto ideale. Najbolj pa žalujem za tovarišem Zvonkom; ko sem čital in prišel do njegovega imena, me je presunilo v srcu in nisem verjel in ne morem verjeti. Še ga vidim, ko sem ga pozdravil, mu stisnil roko in mu še enkrat ponovil, naj pazi na svoje tovariše; razurela sva se z očmi.

Vidim ga, kako odločno je šel na patrolo v Trento, ravno pred mojim odhodom, ko je padal dež. On pa ,z nasmehom na ustnicah, pozdravi in odide. Vidim ga še, ko sva bila v Jugoslaviji, v borbi proti naših slovenskim izdajalcem v Cerknici (Begunje) Ko sva ležala ob strani ceste, vsak na eni strani, in so krogle žvižgale od vseh strani. Od povsod je pokalo njih prokleto orožje, ki so ga dvignili zoper lastne brate.

Vidim ga še, kako sva negibna ležala kot mrtva že dolgo ob strani ceste. Naši tovariši v ozadju, v zaklonu, so že prejeli hrano, ki jo je pripeljal auto. Midva sva čutila tudi neko kruljenje v trebuhu, pa na žalost dokler se ni prekinil ogenj, ki je divjal od vseh strani, nisva mogla do hrane, ćs sva hotela rešiti življenje.

Hipoma zaglodam tovariša izza vogala hiše,ki je bila kakšnih 100m za nama. V rokah je imel

dva hleba kruha, vrgel jih je z vso silo po cesti za nama. Ustavila sta se okrog 20 m za najnim hrbtoma. Spoglodala sva se. Hrnila je nama hkrati enaka misel. Misva se pronicknila, čeravno lačna, in ne daleč od naju je ležal kruh na cesti; nisva hotela tvegati življenja. Čakala sva primernega trenutka, da bi skočila; pa zaman. Beli, v svojem obupu in strahu, niso prenehali. Čakala sva dalje. Kar na nah zagledava petletno deklico pred nama. V rokah je imela oba hlebčka kruha. Z vso naglico nama ju da in zbeži.

Še ga vidim našega tovariša Zvonka, kako mi poneža z očesom, se nasmeje, naglo zgrabi beli, ta prašni kruh in ga s slastjo začne jesti.

Komaj sva pojedla, ko so naša artilerija in minometi začeli obstreljevati postojanko in belogardisti so se morali predati. Tako je naš tovariš Zvonko zavriskal, da sem se ga prestrašil. vstala sva vsa prašna in si podala roko po precej dolgem in nestrpnem čakanju. Vsa srečna sva bila, ko sva gledala, kako so morali "belčki" dati orožje in se nam podati po dveh dnevih trde borbe.

Bila sva s tovarišem Zvonkotom povsod skupaj. Po vsej Primorski, na Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem. On mi ni bil samo kot tovariš ali prijatelj, bil mi je kot brat, saj bila sva skupaj v borbah, v napadih in tudi potem,ko je bilo mirno. Delila sva si slabo in dobro. Na Vipavskem sva bila , na Nanosu, ko je bila velika nemška ofenziva meseca oktobra. Tedaj je bilo hudo, bilo je precej Nemcev, saj je bila cela motorizirana divizija.Obkoljeni smo bili tri dni in tri noči.Dokler je bilo mogoče, smo držali frontalno borbo proti veliki nemški nadmoči; lahko rečemo da je tedaj na enega naših bilo sto Nemcev in situacija je bila prav nenogoča.

Ker mi je brat padel,je od takrat naprej postal zame on

brat. Četa se nama je razkropila, ker so bili sami novinci in niso bili vajeni temu strašnemu pokanju. Sovražnik je uporabljal sploh vse orožje, ki ga je imela na razpolago divizija: topove, minomete, tanke itd. Končno, ko ni bilo drugače, sva sedla na tla, gledala drug drugega, okoli naju pa je padala svinčena toča. Bačači pa so doprinesli svoje, da bobnanja ni bilo ne konca ne kraja.

Čudežno sva se tudi od tam rešila, moral pa sem pustiti tam na Nanosu mladega brata. Obupala ni sva, še trdneje sva prijela za orožje. Kesseca novembra sva bila skupaj pri III. bataljonu XVIII. Brigade. Tudi tam, tovariš Zvonko, si se udeležil mnogih uspešnih akcij, kjer si bil navzoč tudi ti. V tem zadnjem času si bil v Bovški četi namestnik komandirja; vedno dobre volje, vedno vesel, pol si pa kot slavec. Vedno si bil pripravljen povsod iti na sovražnika, po dnevi in po noči. Poznali so te povsod, od morja do naših hribov, od Bovca do Trente, od Loga do Trbiža.

Tovariš Zvonko! Zagotovim Ti, da se bomo maščevali. Kot sta hoteli Vi maščevati padle tovariše, ob obletnici na Golobinju in si Ti padel in še drugi kot žrtve. Prisegam Ti! Iz Bovške Čete bo postal bataljon. Bataljon, ki ne bo čakal več nobene obletnice. Udarili bomo, najprvo pa po prokletih domačih izdajalcih, ki so žejni krvi in krivi Tvoje in ostalih tovarišev žrtev. Poginjajoči okupatorjevski zveri pa bomo tudi poskrbeli, da bomo navzoči pri njenem zadnjem vzdihu.

Tovariši iz Bovške čete! Naj se vcepi v vaša mlada srca ta obljuba, vam vsem, ki ste prišli z nami nenom, da se borite proti tisočletnemu sovražniku našega naroda. Naj vstane v vas ta prisega kot je že davno v mojem! Saj, tovariši iz Bovško četo,

poznali ste ga svi!
Tovariš Zvonko, maščevan boš!

Komandant I. bat. BBO,
Generih Silvester - Sreč

---oOo---

Dokler urejujem to glasilo se vrši okrog nas sovražnikova ofenziva požiga, ropa in bestialnega umora starcev, žen in otrok. Od velikega števila žrtev so nam doslej poznana le imena tovariša Severina (Burje) in žene. Padli so tudi štirje naši tovariši garibaldinci. Na žalost še ni prišel čas da lahko nastopimo v frontalni borbi in zabranjujemo sovražniku prehod čez naše ozemlje. Zadajati mu moramo velike izgube in se nato umakniti po guerilski taktiki. Tudi nam veliko število še ne izšolanih novomobilizirancev ne dovoljuje vselej večjih operacij. Toda ta mladina se šola in kmalu bo za vselej lahko pregnala kriminalno zver iz naših Brd.

Tovariši Borci, glavo pokonci! Velike in strašne žrtve, ogenj še gorečih razvalin naj nam bo le plamen, ki neti našo neuklonjeno zavest! Zver besni v onemoglem besu nad svojo neizbežno pogubo! Dan osvete je blizu! Pred vsemi omahljivci se je zdaj nacifašizem dokončno razgalil in pokazal svoje zločinsko bistvo. Borci BBO izrekamo prebivalstvu Brd svoje iskreno sočustvovanje in prisegamo žrtvam sko rajšnje maščevanje! Mi ne omahujemo, ker vemo - ne bomo več dolgo trpeli!

Ni nas uničil napadajoči nacizem,
ne bo nas uničil propadajoči!

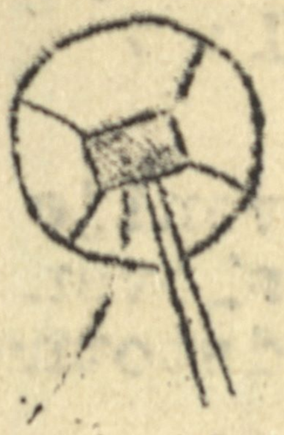

1 mesec političnih dogajanj

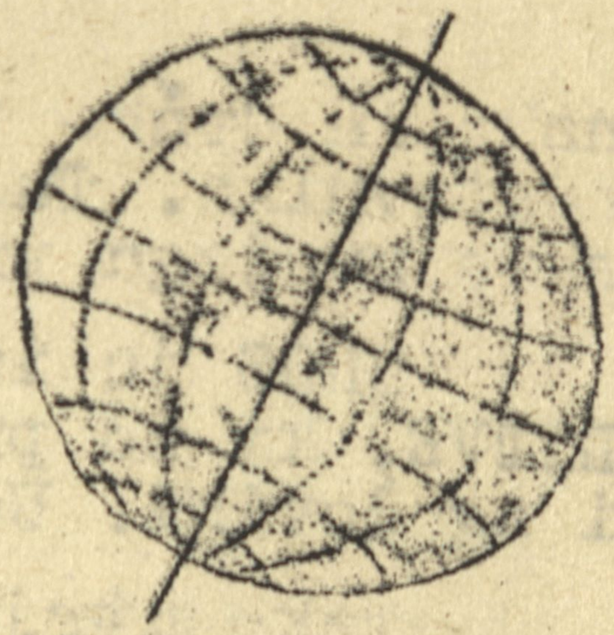

Francì:

Sovjetske čete so očistile Krim in imajo zdaj vse sile proste za konČni udar.

V Italiji močna zavezniška ofenziva. Zavzeli so Cassino in začenjejo ogrožati Rim, ker so razbili linijo Gustav in silovito rušijo poslednjo "nogočne obrambno linijo pred večnim mestom, linijo "Hitler" Ta napad veže zadnje nemške rezerve v Italiji in občutno slabi nemško obrambno moč proti invaziji na zapadu - Damoklejevim mečem nad glavo nacizma.

Vse groznejši zračni napadi proti nacističnim postojankam rušijo moralo množič pod Hitlerjem.

V Bosni, Črni Gori, Sandžaku, Liki in Sloveniji (Žužemberk, Idrija, Pohorje in sploh Štajerska) pozorišča velikih partizanskih uspehov.

Churchill v svojem govoru prizna tov. Tita za Vrhovnega Poveljnika Jugoslavije in objavlja da je kralj Peter sprejel ostavko Puričeve vlade. Maršal Tito pošlje v London svojega predstavnika kot ga ima že v Glavnem Štabu generala Wilson-a v Alžiru.

Tako je dobil naš prvi maršal ravno na svoj 51. rojstni dan priznanje za svoje čudovito, požrtvovalno delo in herojsko požrtvovalnost jugoslovanskih partizanov.

V Grčiji je osnovan Narodno Osvobodilni Komitet, kjer je KP eden glavnih činiteljev, Vrhovno Poveljstvo Partizanskih sil po jugoslovanskem vzorcu in snuje se (tudi podobno kot v Jugoslaviji in Italiji) vlada na široki demokratski bazi.

Na pobudo Tov. Tita bosta Jugoslo-

vanglo in Grško. Vrhovno Poveljstvo izmenjalo svoja predstavnika. Tudi Badoglieva vlada je poslala 7 Moskvo svojega predstavnika.

SNOS je izvedel že po večjem delu Slovenije VOLITVE, ki so prve resnično demokratične v slovenski zgodovini. Udeležba skoraj vseskoz stoodstotna!

Tako utrjujemo mi Slovenci svojo novo demokratično državnost.

Stojimo pred končnim udarom na nacistično pošast. Stojimo pred končno osvoboditvijo, že bomo polagali vsi račune o svojem delu. In trenutek nas ne sme najti nepripravljene kot 1918. leta, ko smo nato izgubili Primorsko, Koroško in svojo demokratično svobodo, ki so jo ravnokar rodila. Naša dolžnost pred narodom in zgodovino je, da zdaj, v tej ločilnem trenutku, stojimo pred svetom že kot organizirana državna narodna oblast, ki bo stala pred vsem svetom kot vsor, kot je vsemu svetu vzor naša partizanska narodno osvobodilna borba; imeti moramo tedaj trdno demokratično državno oblast, ki ji ne more do živega nobena protinarodna reakcionarna intriga.

Tudi na naših sektorju se bodo zdaj izvršile volitve. Vršile se bodo pred nosom okupatorja in zato bo imela naša civilna in vojaška oblast veliko dela, dati bo morala vse svoje sile za to važnostno nalogo. Vi pa, tovariši in tovarišice, ki vam je sveta dolžnost pred narodom in zgodovino, da volite in pomagate svoji zavesti kot Slovenci in svobodoljubi, ne dajte se strahovati od okupatorjevih zverinskih zločinov! Zavedajte se, da se te le smrtni trepljaji že hropečega zmička! Njegove Horde hodijo mimo, mi pa bomo ostali! Zato pa moramo poskrbeti, da bomo ostali z oblastjo, ki nam bo zagotovila svobodo in mir ter boljše življenje, ne samo s naše lonce, ali strahopetnostjo dopustiti, da nam bo znova tujec pisal postave!

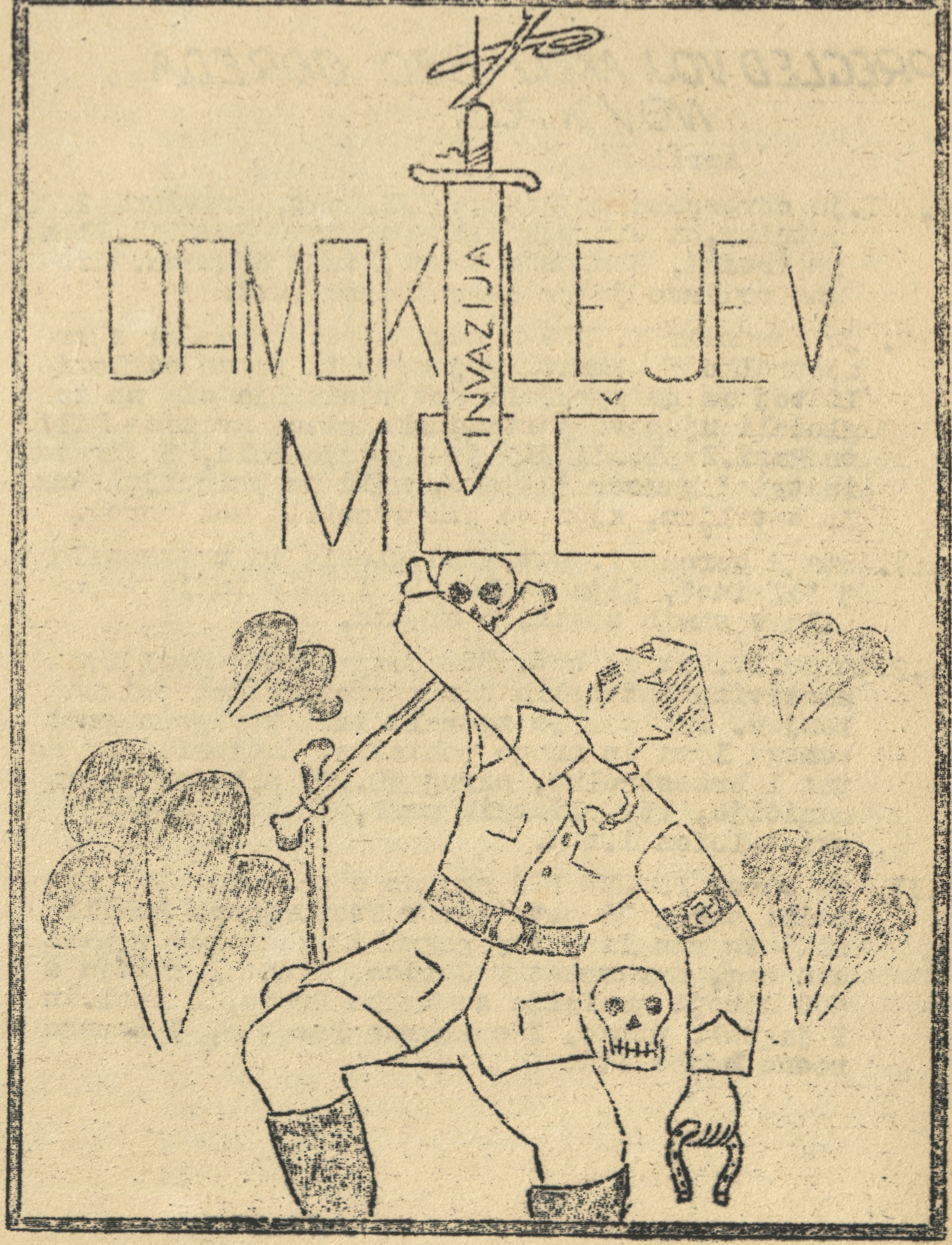
DNMOKLEJEV
INVAZIJA
MEH

PREGLED VOJ. AKCIJ BBO ODREDA NOV in POS

(April -- maj)

29.III. je obvescevalec nasega III. bat. aretiral 2 cetnika, ki sta vohunila po nasem ozemlju. Plen: 2 pistoli, 3 nemske bombe, in 2 opasaca. Odredno sodisce ju je obsodilo na smrt.

3.IV. je komandir I. MSV nasega Odreda napadel z brzostrelko 5 nemskih vojakov; ti pa so odklonili boj in ga sprejeli kot resitelja cim so zagledali njegovo partizansko rdeco zvezdo-- bili so Rusi. Zaplenil jim je I mosko kolo, 3 kravè in tri " Mauser " puske, njih pa pripeljal na I. bataljon, kjer so jih uvrstili med borce.

5.IV. sta 2 borca II. bat. BBO slekla in razorozila 3 "alpine", jima zaplenila I kolo in ju napodila v samih spodnjih hlacah.

6.,8. in IO.IV. je I. bat. BBO pozgal vse gorljive sestavine betonskih barak smodnisnice pri Dólenjem. Pri tem je zgorelo tudi 3 vagone gradbenega lesa in mnogo pohistva. Zaplenili pa so tu: I brzostrelko, okrog 50.000 nabojev razne municije, I59 plinskih mask, I5 min, I polj - ski telefon i.t.d.

IO.IV. so borci I. MSV BBO skupno s patrolo VDV napadli okrog 30 cetnikov v Steverjanu. Pobili so 5 in ranili 7 ter pognali izdajalce v pani cen beg, naravnost v Gorico. Plen: 2 zaboja s 640 naboji municije za lahko Bredo, 2 ital. in I jugosl. pusko, I samokres Beretta, 3 nemske rocne bombe itd.

I0. IV. in
II.IV. so borci I. bat. in I. MSV minirali z minami ki jih je sovražnik bil izstrelil na nas, pa niso eksplodirale, železniško progo v presledkih na razdalji 500 m in elektrovode na tem delu proge. Razbito tračnico je sovražnik popravil v 2 urah, električni tok pa je še prekinjen. Kraj. Mosa, na progi Videm - Gorica.

I..IV. so borci omenjenih edinic uničili z eksplozivom 2 elektrovoda 55.000 Volt za tok 2 tovarnam v Gorici in električni železnici.

I5.IV. sta se 2 obveščevalca III. bat. BBO spopadla z I2 s pištolami oboroženimi fašističnimi policisti v Praprotnem, ubili I in ranili 3.

I8.IV je komandant BBO vodil I. MSV na akcijo proti nemškim tankom v Moši, Ločniku in okolici. Drzni demonstrativni napadi so zvabili sovražne tanke v predvideno smer na minsko past pred Mošo. Od I0 tankov sta šla dva v zrak. 7 Nemcev ubitih, več ranjenih. Akcija je povzročila paniko v omenjenih sovražnih postojankah.

22.IV. je diverzantski udarni vod I. bat. BBO s težko Bredo napadel kamion in stražarsko barako nemške postojanke na njivah pri Vrhulju. Kamion in baraka težko poškodovana. 4 Nemci ubiti, več ranjenih.

22.IV. Patrola III. Bat. BBO demonstrativno napadla Nemce v postojanki na Plavah pri prejemanju kosila na dvorišču kasarne. Večje število sovražnikov ranjenih.

2I.IV. je štabna patrola BBO pod vodstvom komandanta BBO minirala cesto I50 m od stražarnice mesta Kobarid, ubila I0 Nemcev in ranila isto toliko.

Isti dan je zaseda II. bat. na cesti Tolmin - Kobarid uničila kamion in pobila okrog 6 nacistov.

25.IV. je 8 borcev Bovške čete BBO napadla iz zasede sovražni tovorni voz z živili, ubila 5 fašistov in enega ranili.

29.IV. je štab BBO s patrolo 20 mož blokiral Kamel ob 2 uri zjutraj in pognal v zrak 4 tire žel. proge na dolžino okrog I5 m.

3.V. je izvršil I. USV pod vodstvom komandanta BBO izredno drzno akcijo na električno centralo v Gorici. Ob 23. uri so prešli Sočo po jezu. Naloga je bil prisiliti varnostno posadko po nemški k predaji brez strela, da ne bi alarmirali sosednih postojank. Ker pa je bila skupina 6 tovarišev, ki je imela to nalogo, zapažena, je prišlo do ostre borbe z brzostrelkami in ročnimi bombami, kjer je odločnost tovariša komandanta, Gorazda in Saška po nad vso smolo juriša v kritičnem trenutku odločila potek v našo korist. Posadka se je nato predala in bili smo gospodarji situacije sredi industrijske četrti Gorice za 2 uri. Podminirali smo vseh 5 transformatorjev in stroj v kabini "centrale". V borbi je padel I fašist in 3 karabinierji, ostalih 5 smo razorožili in po uniku napodili. Ker je sovražnik izpustil vido iz nekaj smeri na jezu, smo morali pri umika brcati v Sočo do pasu. Naših izgub ni bilo. Sovražniku je ukinjen tok za vsakršno industrijo in mu okrog IO milionov škode. Plen: 2 brzostrelki, 5 pušk, 2 pištoli, 4 bombe, razni aparati.

6.V. je patrola I. bat. BBO razorožila in slekla enega italijanskega "alpina" na cesti Gorica - Krmin. Plen: Karabinka, uniforma, obutev.

7.V. sta dva obveščevalca III. bat. BBO bila blizu Quattroventi (Furlanija)napadena od dveh nem. kolesarjev z brzostrelkami.Na ogenj sta odgovorila z enakim in ranila oba sovražnika.

6.V. je borec I. bat. BBO s pištolo v roki pognal 9 Nemcev v beg.Nato so prihiteli še drugi tovariši in ranili s svojim ognjem več bežečih sovražnikov.Prav tako pred Medansko smodnišnico so borci bat."Mazzini" zaplenili istega dne 2 sovražna kamiona z municijo za topove.

8.V. sta obveščevalca III. bat. BBO pred Čedadom legitimirala,slekla in razorožila policijskega Italijanskega narednika.Plen: Pištola" Beretta", kolo in uniforma.
Istega dne sta ista obveščevalca izvršila hišno preiskavo v Geglianu (občina Čedad) pri policijskem poročniku ter zaplenila kolo in uniformo.

IO.V. ob I5 uri je 8 mož Bovške Čete BBO med Serpenico in Ternoven (obe te sovražni postojanki oddaljeni 2 km.) napadlo 9 sovražnikov iz zasede, pobilo 6, 3 zbežali. Naš umik brez izgub, vkljub takojšnje ostre intervencije pojačanj , ki so prihitela sovražniku na pomoč.

IO.V. je privozilo v Brda preko Medane okrog I80 Nemcev na kamionih.V Vedrijanu jih je napadel I. bat. BBO, ki je, pravočasno obveščen po svojih signalistih z zastavicami,takoj zavzel položaje. Posebno učinkovito je"brila" težka BREDA. Presenečeni frici so nudili le slab odpor in se po večini panično razbajkali. Imajo IO mrtvih in okrog 20 težje ranjenih.V vasi Dobrava je sovražnik naropal posteljnine za ranjence, ki so jih v treh avtoambulantah odpeljali. Naši brez izgub.

II.V. je prvi MSV BBO pognal v zrak 2 elektrovodna stolpa severovshodno od Peume ter s tem prekinil tok za električno luč v Gorici in okolici. Nenadna tema je povzročila veliko razburjenje pri sovražniku. (Alarm!)

I2.V. je borec bat."Mazzini" ubil ital.narednika, ki je vozil kamion iz Medane,ranil spremljevalca in težko poškodoval kamion.

I3.V. je obveščevalec III.bataljona BBO slekel in razorožil "alpina" v okolici Čedada.

I4.V. je patrola bat."Mazzini" ob I0 dopoldne zaplenila auto ital.mornarice sredi Prečnarjaka in v njem odpeljala kot ujetnika kapetana padalskih "Bataljonov San Marco"z dvema podnarednikoma.

I5.V. je komandant bat."Mazzini" z dvema tovarišema v uniformah svojih ujetnikov prejšnjega dne odpeljal ob I3.h. fašističnega komisarja,prosluleg skvadrista iz Ronchi-Monfalcone ter ga likvidiral.

I7.V. je patrola I.bat. BBO prekopala cesto Vrhovlje Plave pri Vrhovlju v dolžino 4 m in globino I ½ m.Cesta je zelo važna za sovražnikov promet.

I6.V. je četa III.bat. BBO napadla stražarsko bunker je pred mostom v Skalaboni (I km.od Ajbe) in ubila 2, ranila 2 sovražnika.

I7.V. je patrola 6 mož bat."Mazzini" napadla 6 Nemcev in ubila 2,katerim je zaplenila 2 pištoli. Ostale 4 je pognala v beg in od njih 2 ranila. I"mazzinijevec" lažje ranjen.

I8.V. je I. MSV BBO pognal v zrak železniško progo v Ločniku na obeh tirih za okrog 20 m in porušil(istotako z minami) 2 elektrovodna stolpa.

Nemška ofenziva v Brdih!

22.V. so prišle velike nemške sile s kamioni na Do= bravo. Odtod je krenil en del s 4 kamioni proti Petemelu, kjer je padel v našo zasedo (4 gari= baldinske in 2 naše strojnice) in utrpel težke izgube. Zato je prihitela na pomoč še večja so= vražna skupina, ki je hotela prijeti naše z bo= ka. Naši so to preprečili s pravočasnim umikom. Nato so se sovražniki znesli nad civilnim prebi= valstvom, požgali vas, ubili I6 ljudi raznih spo= lov in starosti. Drugi del (300 ljudi z lahkim in težkim automat. orožjem in bačači) je prodi= ral peš iz Dobrave proti Višnjeviku in Gradnem. I. bat. BBO je držal položaje nad Višnjevikom in prizadejal trmasto napredujočim Nemcem velike iz= gube, nato pa se je zaradi silne premoči sovraž= nika v orožju in številu umaknil brez lastnih iz= gub. Tretji del je prodiral skozi Kojsko in Šmar= tno proti Kozani in po vsej poti ropal in klal civiliste.

Okrog 500 sovražnikov je prišlo iz Goriče preko Pirne in Ševerjana v Gornje Cerovo, kjer so jih napadle 3 patrole I. MSV BBO (vsega I9 mož). Vkljub ogromni sovražni premoči so naši ubili 5 sovražnikov (med njimi nem. oficirja), še več ranili ter se umaknili brez izgub! Sovražnik je ubil v Cerovem I0 starcev in žen; takoj po njego= vem odhodu pa je že zopet prišla naša I. MSV, umi= la in uredila mrliče ter jim odpela v čast " Kot žrtve ste padli ".

Jaka sovražna zaseda na Kobalarju pa je zaman ča= kala, da bi se tu skozi umaknile naše edinice v višje predele.

Morala prebivalstva je ostala na višini, narasel je sama bes proti zverinskim tujim in domačim fa= šistom. K temu je mnogo pripomoglo mošKo ve=

denje naših odinic, posebno I. MSV.

23.5. je Brda preplavila sovražna divizija ter be = stialno terorizirala prebivalstvo.Zaradi veli= ke premoči sovražnika nismo stopili v borbo.

24.V. je par sto sovražnikov besnelo nad prebival= stvom na obeh bregovih Idrice ter pripomoglo, da jih je zasovražil tudi dober del doslej ne= zavednih Benečanov.Naš III. bat. je postavil nekaj zased, skozi katere sovražnik pa ni pri= šel. 2 tovariša na izvidnici sta (po neprevi = dnosti) padla;zaradi neprevidnosti je padla sovražniku v pest tudi patrola 3 ljudi, ki se je vračala s Štaba IX.Korpusa.
V vsej ofenzivi je imel sovražnik po dosedanjih poročilih okrog I50 mrtvih in mnogo ranjenih.
Naše izgube:

23.V. je patrola 8 mož (4 garibaldinci in 4 člani I. bat. B.B.O.)padla v sovražno zasedo.Razen I"ga= ribaldinca",ki je pobegnil pravočasno,so vsi padli.To je poleg omenjenih iz III. bat. naša edina izguba v tej ofenzivi.
Torej 9 borcev B.B.O. in 3 borci brigade " Ga= ribaldi-Friuli " proti okrog I50 nemcem!
Sovražnik pa je masakriral okrog 30 civilistov, požgal 4 cele vasi in mnogo domačij, posilil a= li odvedel mnogo deklet in naropal nekaj blaga.
Naši borci so se v glavnem dobro izkazali- vo = jaški uspeh je plod naše guerilske taktike, ki jo že dobro obvladamo in zavednosti, ki je u = speh politične propagande.Žal je bilo tokrat še preveč novincev,ki se še niso privadli k pravi borbenosti-zadnja izkustva naj jim bodo v pouk.
V tem pregledu sem navedel tudi akcije ital.ba= taljonov "Mazzini" in "Manelj",ker sodelujemo v skupnem Mešanem Operativnem Štabu,za Boljši u= speh proti skupnemu sovražniku.-

STATISTIKA.

Ubitih sovražnikov okrog 20I
ranjenih okrog I3I
ujetih I6
Iz stroja vrženih ..... 348 sovražnikov

Z a p l e n j e n o :

3 brzostrelke
2I pušk
6 samokresov
50.700 nabojev municije (okroglo)
I0 ročnih bomb
I5 min
3 kolesa (bicikli)
3 krave
3 telefoni
I59 plinskih mask,
mnogo razne opreme in tehničnih aparatov.

U n i č e n o :

3 vagoni gradbenega lesa
535 m proge na treh mestih (železniške,razrušeno)
na dveh mestih cesta razrušena
8 daljnovodnih stolpov na štirih mestih
2 t a n k a
5 t r a s f o r m a t o r j e v (I0 milionov škode)
I dinamo stroj
I kamion

Pripomba: Ujetnike smo večinoma prisilili, da deser=
tirajo iz nacistične vojske ter napodili.
V statistiki niso šteti uspehi naših tovarišev " ga=
ribaldincev ".

Smrt fašizmu! Svobodo narodu!

Politkomisar: Voj. dopisnik: Komandant:
Crnugelj France Preis Franci Uršič France
Zorko Joško

VOJAŠKI PROBLEMI

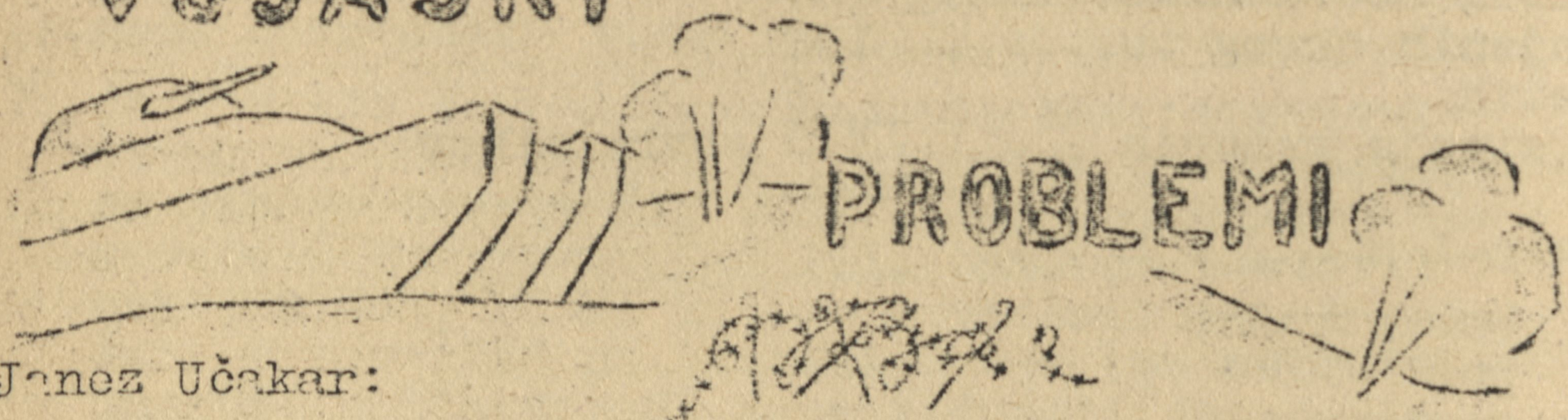

Janez Učakar:

ZASEDA IN NAPAD NA KAMION.

Spričo ogromnega operativnega sektorja našega Odreda, skozi katerega vodi mnogo dobrih automobilskih cest, po katerih prevaža okupator svoje sile, živež in municijo, je mnogo možnosti za uspešne napade na kamione in druga okupatorjeva vozila.

Najuspešnejši je napad na kamion iz dobro postavljene zasede, katero postavimo najbolje v kakšni soteski ob cesti, po kateri imamo vsaj delni pregled terena, po katerem naj bi vozilo prišlo.

Ako hočemo, da bo uničenje kamiona in posadke popolno, mora biti zaseda po obeh straneh ceste tudi razdeljena: na glavnino, katera tolče kamion, na krila (levo in desno), straže ter izvidnice, katere morajo biti postavljene na kakšni višini, da imajo pregled na zasedo samo in na okolico.

Glavnina se mora sestojati po možnosti vsaj iz dveh mitraljezov, ki žgeta križni ogenj in nekaj pušk. Kakor mitraljezi tako so nujni bombaši z bombami, lahkimi in težkimi, kajti največkrat se lahko uniči kamion le z bombami.

Na vsak način moremo zaustaviti vozilo, to pa izvedemo na več načinov kakor nam narekuje teren; če je cesta manj prometna, lahko napravimo zasedo ali kakšno drugo oviro.

Popolnoma drugače pa je na cesti,kjer je promet tudi civilni in moramo ostati neopaženi in dobro zamaskirani; poiščemo položaje zasede na kakšni vspetini, v skalah nad usekano cesto. V takšnem slučaju nagromadimo kamenje ali drevesa nad cesto, kar se ob pravem trenutku odpahne na pot pred kamion.

Ako pa vsega tega pripomočka nimamo,zaustavimo vozilo z bombo,da mu jo vržemo v sprednja kolesa ali pa v sam motor.Dostikrat se je zgodilo,da je bila v napadenem kamionu pobita vsa posadka razen šoferja, kateri pa je odpeljal vozilo in z njim ves plen.

Obenem ko smo vozilo zaustavili,tudi likvidiramo posadko z ognjem iz mitraljezov,pušk ter bomb.Ko smo v glavnem uničili posadko in vozilo, jurišamo na sovražnika. (En mitraljez je najboljše da ostane na položaju.)

Zaseda večjega obsega,kjer je treba računati na borbo, se postavi v obliki podkve,tako da v njo zapelje kolona ali vozilo skozi odprtino,katero v pravem trenutku zapremo.S ten sovražnika popolnima obkolimo, zato pa tudi lažje uničimo.Za uničeno posadko, ko smo pobrali ves plen,zažgemo še kamion,tako da odpremo ali prestrelimo gume in motor.

Krila zasede,straže in izvidnice so pa zaščita glavne zasede in ščitijo glavnino pred eventuelnim iznenadenjem izza hrbta ali od katere druge strani.

Povdarjamo,da je cilj naših zased iztrebljavanje okupatorja in zaplemba orožja,s katerim si kujemo toliko zaželjeno svobodo.Zato nikdar ne puščaj orožje, municije in drugo opreme na mestu borbe, ampak odnesi čim več materiala,ki ga rabi naša NOV za nadaljno borbo.-

TEKMUJMO za
najbolje negovano OROŽJE!

Tone:

Signalisti v našem Odredu

Tudi v našem odredu ima že vsaka edi= nica svoj vod signalistov. Z marljivim vežbanjem so naši signalisti pokazali že lepe uspehe. Varnost na= ših edinic je zelo povečana, saj imajo signalisti vsé okoliške strateške točke, s katerih lahko pregledujejo že na daleč teren in lahko v slučaju nevarnosti to takoj javijo.

Izvežbali so se v signalizaciji z za= stavicami, lučmi, piščalkami, ruško in raketmi. Prvi te= čaj se je pričel 5. aprila. Tov. Štajerc, referent za veze, je že v prvem tečaju usposobil 12 tovarišev za signalizacijsko službo. Tovariši so z neverjetno po= zornostjo sledili poteku tečaja in so za po 40 učnih urah vsi dovršili z odličnim uspehom. Nekoj na to je sledil drugi tečaj za 7 tovarišev. Tudi ta se je zavr= šil pod vodstvom tovarišev Štajerca in Viktorja z od= ličnim uspehom. Pripravlja se tretji tečaj, ki ga bo po sečalo 20 tovarišev iz vseh edinic našega Odreda.

Iz tega zaključujemo, da smo v mesecu dni dobili skupino signalistov, ki uspešno sodeluje pri varovanju naših edinic. Prvič so signalisti zazna= movali svoj uspeh 10. maja, ko so najavili prihod so= vražnikovih kamionov proti vasi. Izaseda s težko "Bre= do" je takoj zavzela položaje in razbijala. Rezultati so bili 10 mrtvih in okrog 20 ranjenih. Početek je storjen. Sedaj le krepko in pogumno na nadaljno delo!

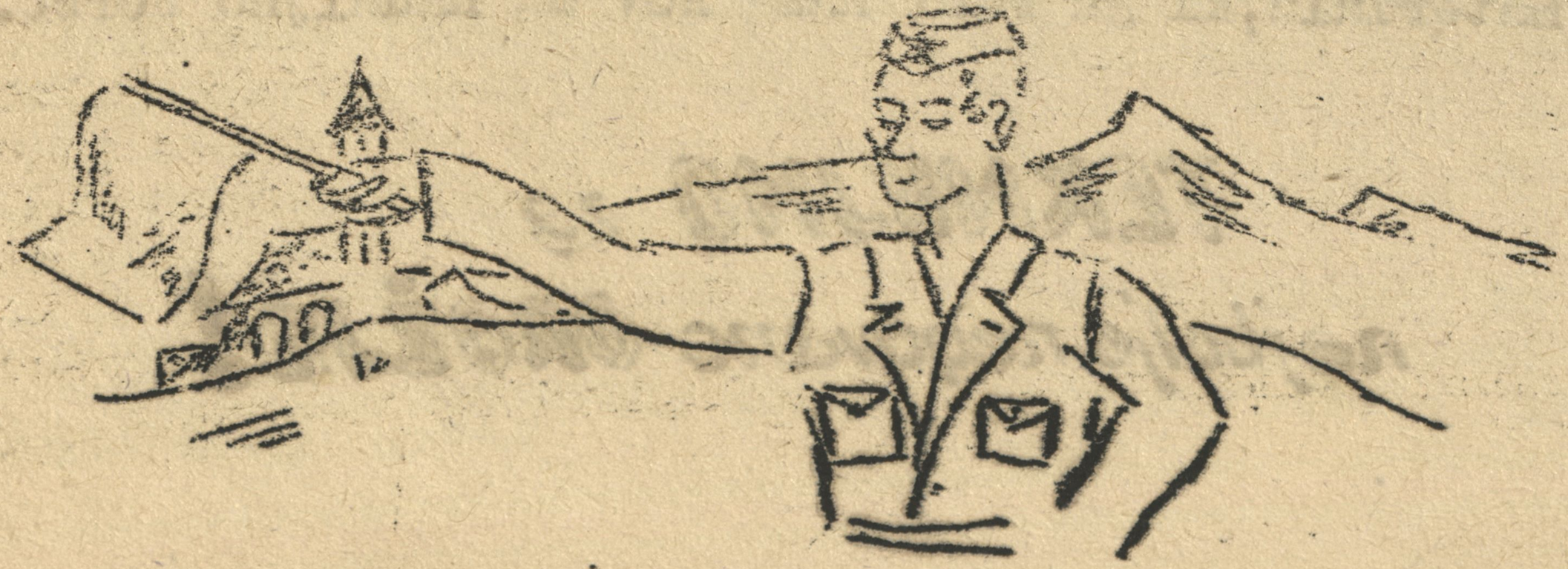

Iz okrožničè politkomisarja BBO
Črnugelj France=ta / Zorka:

Vprašanje Benečije.

Bistvena razlika med briškim in beneškim ljudstvom je ta,da se je pri prvem národna zavednost popolnoma ohranila,dočim se pri beneškem ljudstvu ôpaža silna zaostalost v kulturnem pogledu, národna zavest,pa lahko rečemo,je popolnoma zamrla. Ohranili so se samo manjši ostanki slovenskih šeg in navad.Starejši ljudje si še vedno želijo slovenskih šol.

Iz vsega tega je razviden uspeh fašističnega nacionalnega terorja,ki je vplival na mladino, to pa zato,ker je mladina vsak dan bila bolj odvisna od fašistične oblasti.Njih jezik je težko razumljiv, poln spačenih besed iz italijanskega in slovenskega jezika. Toda to je popolnoma razumljivo,saj je beneški narod 85 let trpel pokuževanje in italijansko nasilje. Ni umrl njih narodni jezik,dasiravno se je vidno spremenil.Umrla je samo njih narodna zavest.Ampak ni umrl beneški narod,se celo več lahko rečemo: kot so vsi drugi narodi revolucionárni tako je tudi ta narod revolucionaren,bojevit,ker je že mnogokrat dokazal. On je energično nastopil,ko so jim fašisti hoteli zabraniti molitve v slovenskem jeziku,pokazale so svojo bojevitost beneške žene,ko so jih fašisti hoteli ogoljufati za plačilo dela v Nemčiji; ob tej priliki so beneške žene pokazale,da so se mnogo bolj bojevite kot marsikatere druge.Naša naloga je sedaj,da to borbenost Benečanov izkoristimo v organizatorične namene.

Beneški narod ni bil zatiran samo nacionalno, ampak v še večji meri socialno. Če pogledamo sedaj geografski položaj Benečije in nerodovitnost njihovega ozemlja, bomo razumeli, kaj je pomenilo zanje to socialno zatiranje. Fašistično nasilje, nerodovitnost ozemlja, nekulturnost ljudi, in beneški narod se je v občutju svoje nemoči predal usodi.

Še danes geografska lega Benečije, po kateri je gospodarsko skoro popolnoma odvisna od Furlanije, to je od Čedada in Vidma, zadržuje to ozemlje od svobodilnega gibanja, ker se boji, da bo odrezana od njenih gospodarskih virov in tržišč. In v tem imajo tudi prav. Zakaj? Ker jo grebeni Kolovrata, Matajurja, Mije in greben med dolini Idrice res popolnoma ločijo od ostalih primorskih, kulturno in gospodarsko boljše situiranih ozemelj. Njihovi pridelki mujno težijo na Furlanijo, med katerimi sta glavna kostanj, ki ga zamenjujejo za koruzo, in drva. Nekaj malega pridejo v poštev mlečni izdelki, ker se nekaj malega ukvarjajo z živinorejo.

Zato je tudi razumljivo, da je naš prvi nastop Narodno Osvobodilne Vojske v Benečiji ko smo jim govorili, da bodo spet Slovenci, da bodo priključeni veliki Sloveniji in Jugoslaviji, naletel na odpor, da ne rečemo celo na sovraštvo. In če tej gospodarski odvisnosti od Furlanije dodamo še njihovo socialno ohromelost, smrt in njihovo popolno politično nerazumevanje naše današnje borbe, tedaj razumemo, zakaj vsa ta njihova neaktivnost. Dodamo lahko še njihovo nepravilno pojmovanje partizanskega življenja. Bili so prepričani, da bo vojna trajala še dolgo, da bo prehrana nemogoča, ker so njihovi kraji glede prehrane pasivni itd. Povrhu tega pa je še fašistična propaganda slikala partizane kot zločince, tatove in zveri.

Iz vsega tega je razvidno, da je treba organizatorično delo in način tega dela prijeti popolnoma

drugače kot v drugih krajih Primorske.

Ne smejo nas pa plašiti te nepovoljne razmere v Benečiji. Iz triletne borbe našega naroda moramo črpati sile in izkušnje ter usmeriti svoj polet v Benečijo in tamošnji narod duševno in fizično prekvasiti.

Najprej bomo poizkusili zabrisati in popraviti stare napake, ki smo jih delali v Benečiji pred novembersko ofenzivo. Popravili jih bomo tako da jih bomo obrazložili, povedali, kako so se delale te napake:

1. Neprekaljeni mladi borci in poveljujoči.
2. Delo in sabotaža okupatorskih agentov ki so se o priliki razpada vrinili v naše vrste.
3. Izdajalstva domačih lahkoživcev.

Nato bomo pričeli s propagandnim delom, ki bo moralo biti takšno, da odgovarja tamkajšnjemu prebivalstvu.

Evo nekaj direktiv:

1. Povdarjati borbo proti fašizmu in nacizmu, ki ga Benečani sovražijo.
2. Socialna vsebina našega osvobodilnega boja.
3. Demokratičnost, vsenarodni značaj naše vojske, ki se vidi v poreklu poveljujočih.
4. Materialna in moralna moč naše vojske, uspeh njene taktike in priznanje v svetu, pri zaveznikih.
5. Veliki uspehi in skupna stvar današnjih osvobodilnih gibanj vseh zatiranih narodov.

Franci:

Sodelovanje z italijanskimi partizani važen argument v Benečiji —

Gospodarska težnja Benečije v Furlansko ravnino ima za posledico strah prebivalstva pred odvisnostjo od italijanskega tržišča. Prikazati je treba naše sodelovanje z italijanskimi partizani kot jamstvo, da med obema osvobojenima narodoma ne bo pregrad

kot so jih ustvarjale okrog sebe fašistične in pol= fašistične države, da pa pomeni skupna zmaga obeh osvobodilnih vojsk tudi gospodarsko osvoboditev ta= ko italijanskih kakor slovenskih množic od izkori= ščanja magnatov. Pri narodnostnem vprašanju pa je treba pokazati, da se slovenski jezik ne bo vsilje= val kot se je italijanski, da bo slednji prost kot doslej, le da bodo oni, ki hočejo gojiti slovenskega, (ki je vendar materinski) imeli do tega isto pravi= co, kar pa doslej ni bilo. Vzoru italijanskega lahko živca, ki je bil odgovarjal zaslepljeni in od fa= šizma oportuniziranī mladini kot lik političnō za= vednega in samopožrtvovalnega partizana je treba postaviti nasproti lik italijanskega partizana ki je po svoji miselnosti in herojski romantiki enak slovenskemu. Tedaj bo ta mladina tudi spoznala, da i= ma ta lik svoj vzor in izvor v lastnem zničevanem narodu, v slovenskem osvobodilnem gibanju in tako se bo lahko spet okrepila narodna zavest. Danes pa je vsako zoperstavljanje slovenstva italijanstvu propagandno lahko tudi škodljivo.

Zato je vrednost našega sodelovanja z italijan= skimi tovariši propagandno najvažnejša ravno v Be= nečiji.

Sloneti pa mora na eni osnovi. To so uspehi parti = zanskih akcij. Le oni nam bodo pri mladini ustvarī= li ugled, ki je predpogoj za vsako politično pro= pagando.-

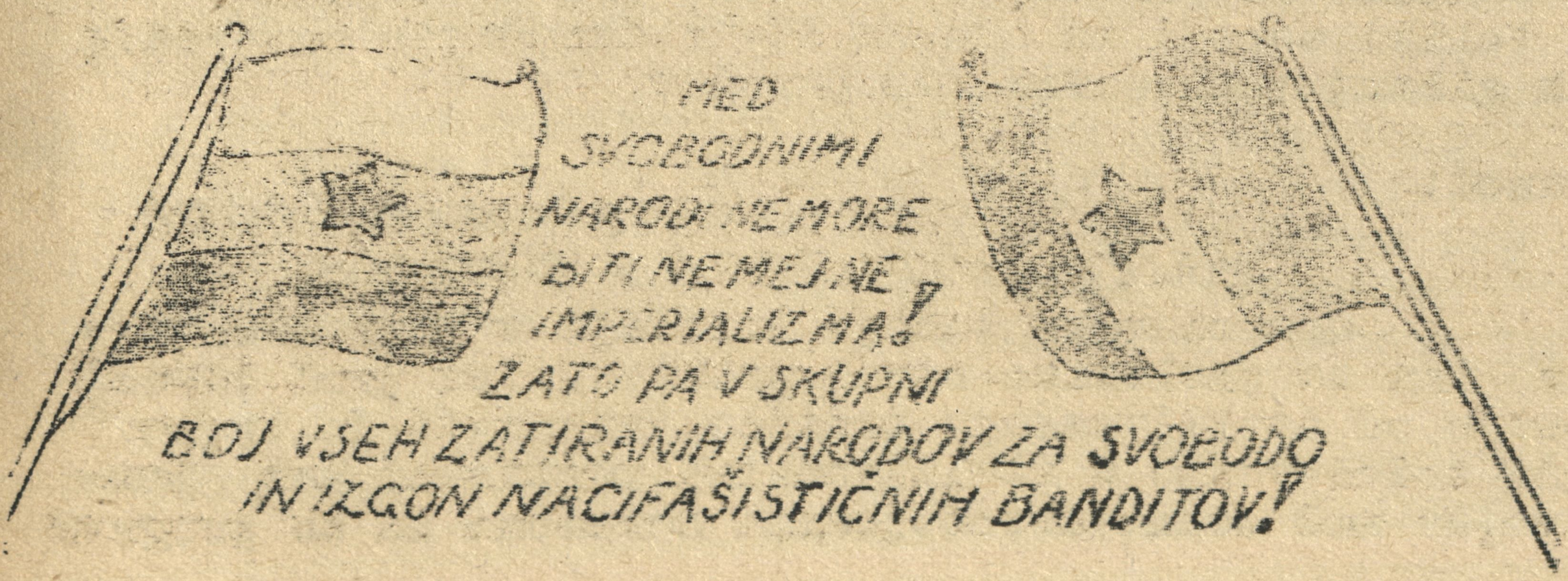

Verski referent IX. Korpusa
župnik August Černetič:

RDEČA ZVEZDA NAŠE VSTAJENJE

Že večkrat v istoriji se je zgodilo,da kaki veliki dogodki so bili prej naznanjeni od kakega atmosferičnega fenomena ali od drugih zapeljivih znakov. Sedaj tudi se pripravlja velik historičen dogodek,posebno za nas Slovence.Pripravlja se in bliža se vstajenje celega slovenskega naroda iz groba fašistične ga imperializma k boljšemu in srečnejšemu življenju.

Kaj smo bili do sedaj? Pravi hlapci in še manj,ker hlapec dobi vsaj svoje plačilo. Ti pa ne. Delati se je moralo samo za fašiste,dajati se je moralo vse govermu,brez kako koristi.80 let smo bili pod Italijo in kaj nam je dala?Koliko cest je napredila za korist ljudstva,da ne bi moralo nositi vsega na hrbtu?Po koliko vaseh,posebno v hribih,je pripeljala električno luč?Na splošno,kaj je napredila,da bi olajšala naše težko,krvavo življenje?Kje se pozna da smo bili 80 let pod Italijo in pod fašizmom?V štalah,ki so jih spremenili,kadar nismo mogli plačevati davkov,po hišah,katori sinovi so ostali v Afriki,Španiji,Grčiji,Rusiji in po drugih frontah.Tam je najlepši dokaz,da smo bili pod fašizmom v fašističnem grobu.Naše vstajenje iz tega groba je torej dogodek ne samo velikega a posebnega pomena.Zato pa tudi je bil oznanjen od zvezde.Ta nova zvezda je rdeča zvezda.Tudi ona ima nalogo oznanjevati,kakor sem že omenil,veliki dogodek,ne rojstvo Odrešenika ali kakega velikega moža,a socialno,nacionalno in materialno "rinascito" nas samih,cnega celega naroda.

Ta zvezda pa ni svetlo rumena kakor navadno, ampak je rdeča,ker ne oznanja kakega mirnega dogodka, ampak borbo.Je rdeča od krvi tisočih in tisočih sinov ki so padli za svobodo.Je rdeča ker je razsvetljena

od plamenov neštetih požarov, ki jih je napravil fa= šisticni tiran in okupator.

Rekel sem da je prišla tudi med nas Beneške Slovence. In prvič smo jo videli, kadar se je prika= zala po neketerih vaseh ali po boških spomladi in po leti 1942, prinesli so jo na kapah borci majhnih partizanskih edinic ali grup. A takrat samo nekateri so imeli srečo videti jo, ker je bila prisiljena skriva ti se pred tiranom po bolj samotnih krajih. Malo je bilo tistih, ki so imeli srečo jo videti in še tisti so jo gledali s strahom in s sovraštvom, zaslepljeni od fašizma,ki je precej razumel, da nova zvezda ozna nja njegov propad in pomeni njegovo "rovino".

Takrat luč te zvezde je bila še majhna in za= senčena od fašistične propagande.A v preteklí jeseni in potem ta zvezda se je prikazala spet po naših hri bih in naših vaseh, prinešena ne več od malo parti= zanov, a od celih brigad in divizij. Žalostno pa da tudi zdaj samo nekateri so šli za njo.Preveč so bili zaslepljeni veliko od njih in luč zvezde ni mogla skozi predebelo mreno od "pupille".Preveč jih je sle pih od rojstva in za te je potrebna posebna "cura" in za dolgo časa, da bi se odprle zaprte trepalnice.

In kdaj se bo to zgodilo? Kdaj pridete iz te= me in noči, v katero vas je spravil fašizem? Kdaj se boste potrudili pretrgati in vreči proč klitine s ka terimi ste vezani že 80 let? Ali ste že tako priva je ni vašemu žalostnemu "destinu", da si mislite, da ne more biti boljše za vas? Zvezda, ki bo svetila na na šem potovanju proti lepšemu "avvenire" političnemu, socialnemu in materialnemu že sveti pred nami.Ne pu= stimo, da zatone, a sledimo ji!

Smo v spomladi, v času, ki pomeni Vstajenje. Otresimo se torej mi tudi ledu 80letne zime, stopimo v pomlad našega "avvenire", praznujmo Veliko Noč na= šega narodnega vstajenja!

Zorana:

dopis iz Benečije!

Na idiličnem kraju, sredi grmade ogromnih kam= nov in še golih dreves, smo si pripravili šator. Zasil no bivališče, polno lepôta, uživanja, miru in v tovariš kem duhu dela in učenja. Kako krasno je, ko nas zbudi svetloba jutranje zarje in vshaja sonce, ko smo vsi že na delu ali pri učenju. Disciplina reda in marlji= vost dela še povečata dobro in odločno voljo, ki nam je danes potrebna pri delu za bodoče življenje.

Benečija! Nič kaj mi tovariši niso čestitali k dodelitvi temu okrožju.. Res, da je treba naše delo pričeti z vzgojno metodo in morda bo tudi naporno, a ljubezen do dela ustvarja iz napora razumevanje za no vo življenje, življenje z dobrimi, a do dna duše trpe= čimi ljudmi; kateri se še danes ne morejo uživeti v zavednost, da živimo v začetni dobi svobode, svobode bratske ljubezni in socialne pravičnosti.

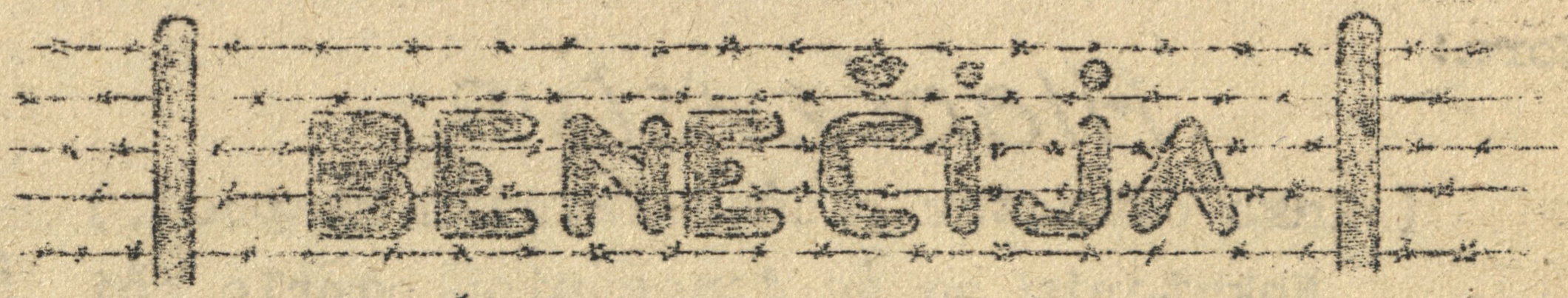

Benečija - od kod ta glas,
al' iz srca, al' ust do nas?
Zakaj je tih ta glas in plah,
Ali morda te je strah?

Saj res bila si ti teptana
in od tujcev zaničevana,
bičana in opljuvana,
a zate bode zarja vstala!

Dvigni svoje žuljave roke
in iztrgaj se iz spone te,
ter pokaži, da živeti
hočes ti - in ne umreti!

Ne omahuj in ne stoj ob strani
temveč stopi v boj z nami,
in pokaži zdaj tiranom,
da nič več ne bo tlačanov!

Zato tvoj glas se naj razlega,
preko vseh bregov, dolin naj sega,
tako da slišal bode vsak Slovan,
da Benečija vstaja v novi - dan!

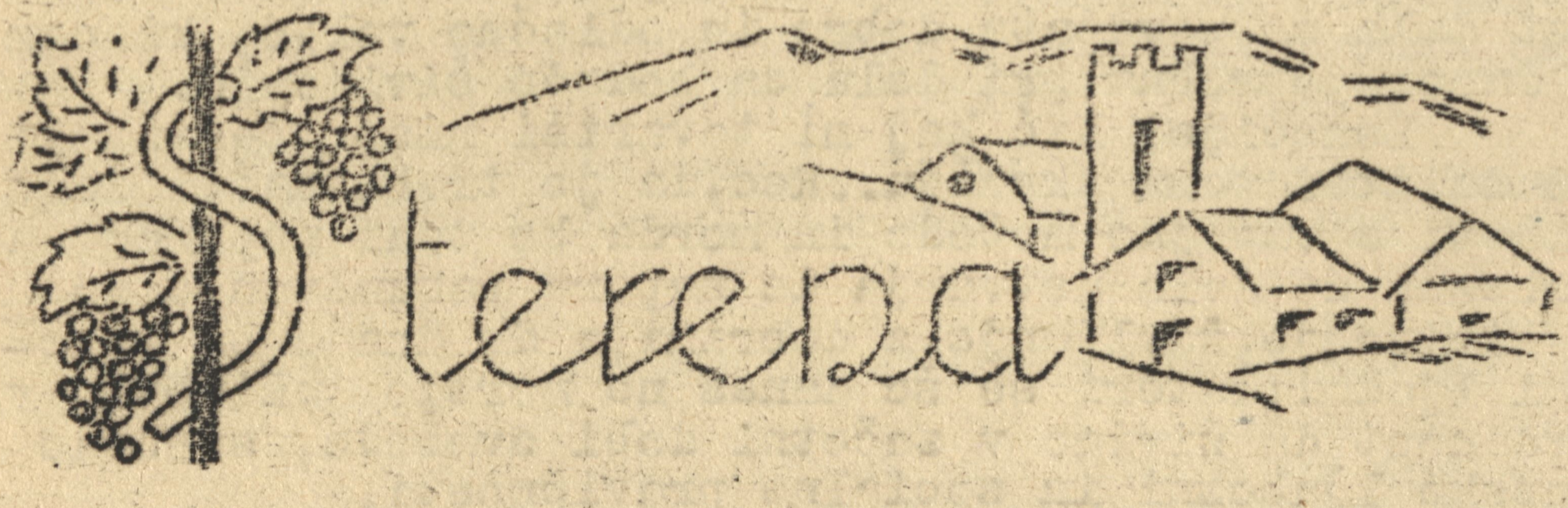

Bora:

Hlapčevstvo

(Kako okupator plačuje svojim hlapcem.)

Nekaterim se še danes niso odprle oči. Še vedno stojijo ob strani osvobodilnemu boju, češ, svoboda bo vsekako prišla, če sodelujem v OF ali ne. Nemško si zatiskajo ušesa, da ne bi slišali: "Kdor ni z nami je proti nam!"

Vsi vemo, kako si okupator in njegovi domači pomagači prizadevajo na vse načine, da pridobivajo te sredinske "neutralneže" zase. Le-ti pa se ne zavedajo, da s svojo abstinenco že služijo okupatorju.

Morda nekomu se ne zavedajo, da fant, ki se ne odzove svoji vojaški dolžnosti, sabotira in s tem dejansko je v službi sovražnika; ali dekle, ki z izgovorom, da

od teg. nič nima če hodi poslušat tovarišico, katera sama nima nobenih šol, ne mara v vrste SPŽZ ali ZSM oba (font in dekle) grešita, ker ne vršita svoje dolžnosti in oba bo sodil narod.

Navedla bom samo primer, kako znajo biti fašisti hvaležni tistim, ki so jim služili. V poletju leta 1942. Ofenziva na partizane po Dolenjski. Vlak za vlakom vozi prebivalstvo Bele Krajine in raznih predelov Dolenjske v Ljubljano. Belgijska kasarna se polni s krečkimi otroki, ženami in starci. Dom so ostale požgane vasi in polja v bujnih rasti. Med bednimi izgnanci so olepotičeni obrazi, med jokom ječnih otrok slišiš vesel smeh. Kdo so to? To so ljubice fašistov, to so one, ki so izdajale partizane. Mala, 4-letna Ivica mi je prvi dan bivanja v Belgijski kasarni pripovedovala, da je mati utekel pa partizanov in da so zdaj vsi, z mamo in babico prišli v Ljubljano, kjer bodo Italijani dajali atu hišo. Nato sem se približala njeni materi, ki je podrobno opisovala, kakšna služba se obeta njenemu možu; kaj zato, če so doma pustili hišo in posestvo, saj je v Italiji dovolj dela in jela. In vendar je bil v istem prostoru in pod ključem in je jedla vsa družina enkrat dnevno kot mi in isto čorbo. Kaj je brigalo to upravo Belgijske, ali so to svojci "banditov" ali izdajalcev. Nešinkane gospodične so si zamislile lomile jezike v italijanščini in dopovedovale stražam, da so znanke "tenente-jev" in so hvalile, koliko partizanov so izdale; "ordine" je bil, da mora biti soba zaklenjena in okna zaprta, pa če so v njej partizanke ali ne. Ko so poklicale dežurnega oficirja, jih je nekaj časa poslušal, nato jih je z besedami, da bodo že v lepih italijanskih kopališčih plačane za usluge, odpravil in zaklenil vrata.

Vlak za vlakom je odhajal, nonjaje v Monigo in na Reb. Kakor smo prihajale v kasarno, isti vrstni red v Italijo, ne glede na krivdo ali zasluge.

Tuko so bile z nami v internaciji partizanke,

aktivistke OF, svojci partizanov, izdajalke, ki so izčrpale vse ,kar so vedele o partizanih in ljubice različnih kolonelov,ki so se jih naveličali.Vse smo bile le številke, vse lačne, vse po istem kotlu, le s to veliko razliko, da smo vedele zakaj trpimo,druga polovica pa je prejela takšno plačilo za delo.Še veda smo tudi poskrbele, da se jim je včasih zbudila vest in nisc imele nikjer miru pred nami. Ko smo se vozili proti Rakeku in zapuščali našo ožjo domovino, je to navdušeno krdelo pljuvalo na slovenske zemljo v nadi, da gre iz pekla v obljubljeni raj; a bilo je bas nasprotno. Vsaka od teh izvrškov je sanjala, da pride po njo auto in jo odpelje za njene zasluge v palačo, saj tako so ji govorili.Morali bi videti dolge obraze, ko so jih v Trevisu natrpali z nami vred na kamione. Njim so prav tako veljale pretnje fašistk iz Trevisa kot nam, saj je bilo meščanom samo to znano ,da so pripeljali"ribele". Omeniti se moram, da smo imeli tudi kakšno med sabo, ki so hodile h kotlu v klobuku; kakšna senzacija je bila to zlasti med otroki! Pa si ne smete predstavljati, da so radi nobleso nosile pokrivala. Saj ko je želodec krulil, so pozabile na šminko in italijanščino in so v pristni krajnščini dajale duška svojemu ogorčenju. Klobuke so nosile pri umivanju in menjzi tiste, ki so jih zaznamovali partizani,ko so jim za njih prevroco ljubezen do italijanov obrili glavo. Pa ne samo internacija in z njo prazen želodec, bolhe, uši, srbečica in še druge nevsečnosti, so več je bilo treba izdajalkam da so spregledale.

Bilo je v pozni jeseni. Kasarna v Monigu je imela opoldanski počitek, to je bil čas, ko se je preživekovala voda in je morala vsaka v vodoravni poloŋaj. V pritličju pogradov so dremale starejše kmečke ženice, na nadstropju pa mlajše in otroci ki vkljub praznini v želodčkih niso mirovali. Naenkrat nas pridajo klicat:" Prostovoljke rajajo!" Prostovoljke smo me imenovale vse tiste, ki so šle -

-prostovoljno v Italijo.To je bil dogodek

za taborišče, ki bo ostal vsem internirankam iz Monига v spominu. Na dvorišču so okrog droga, kjer je visela italijanska zastava, plesala deklet v fašističnih krjih. Bil je to ples sličen našemu kolu. Pomislite, Slovenke so plesale slovenski narodni ples pod fašistično zastavo v internaciji. Bil je namreč nekak fašistični praznik in se je proslava spodobila! Ples so spremljale z italijansko pesmijo. To jih je pozdravil vrišč, zlasti otroci so skušali z žvižgi preglušiti njihovo pesem. Nemir je priklical ves zbor vojske, ki nas je nadzorovala. Sam komandant se je pojavil in takoj zahteval, da s silo prekinejo ples, kajti bil je preveč zagrizen fašist, da bi dovolil, da internirance proslavlja njihov praznik. Ko so jih odgnali od zastave, so pele in korakale po dvorišču, kar je še bolj razburilo Italijane. Zato je prišel ukaz, da mora italijansko petje takoj utihniti in fašistični kroji takoj izginiti. Seveda so poslale h komandantu deputacijo, da bi obrazložile svojo namero proslave. Kako so bile sprejete, nevem. Nikoli več ni bilo ne krojev, ne petja italijanskega. Res je, da smo za posledico imele tudi me prepovedano slovensko petje, toda me se prepovedi nismo držale, one so se pa morale. Po tem dogodku so postale precej ponižne, sicer so še nekatere ovajale, večina se je hotela pa vtihotapiti v naše vrste kot spokorne grešnice.

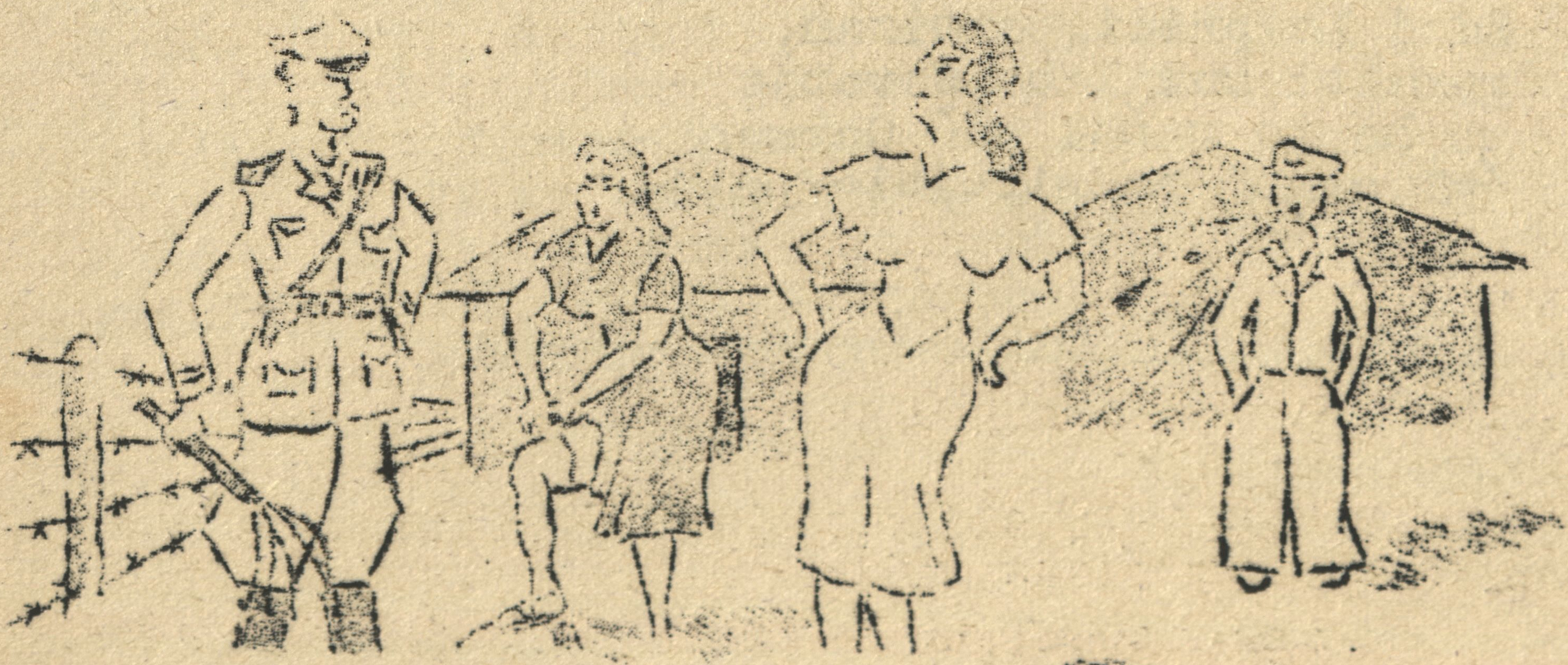

Živa:

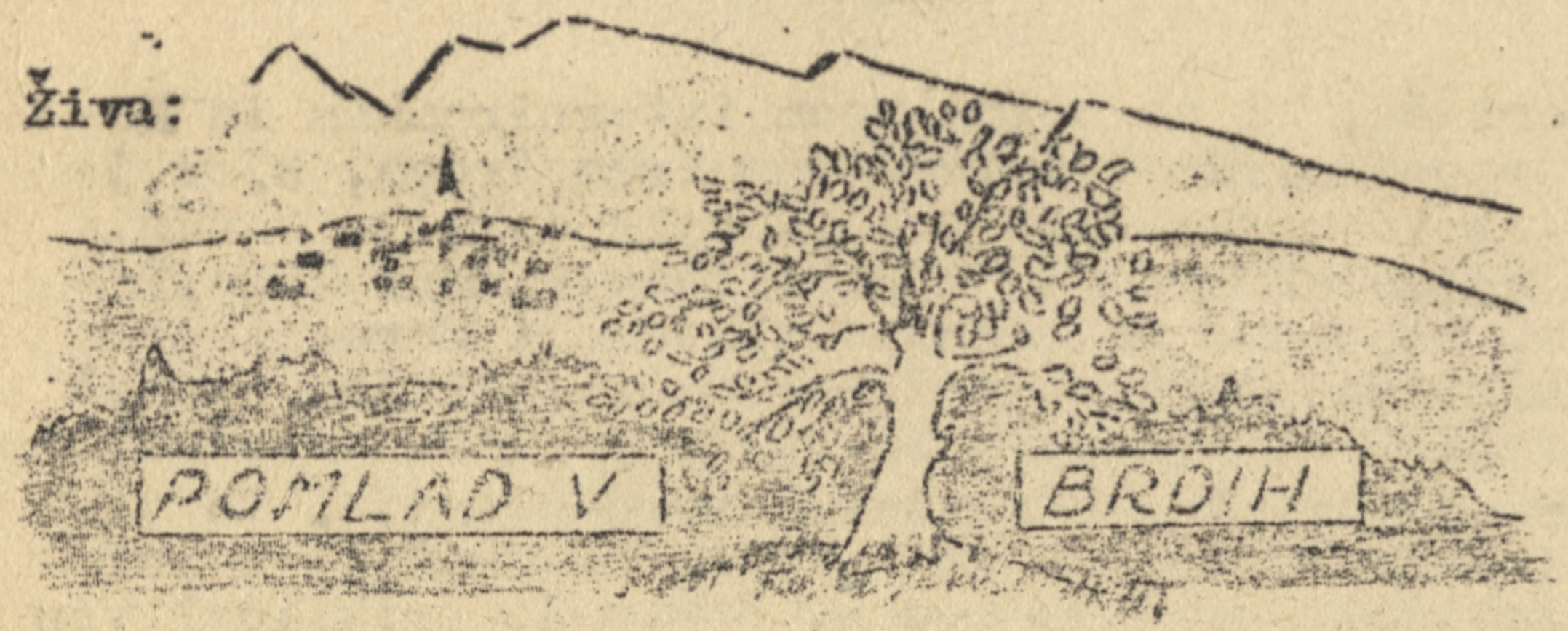

Spet približal se je maj,
Brda v cvetje so odeta -
polje, travnik, vrt in gaj,
pomlad krasno vse opleta.

Pridno sejo v vrtih kmet,
njive vse so razorane,
da bo hrane za nas vse
in za naše partizane.

Pomlad, vse se tebe veseli,
ko prišla si k nam vsa bajna.
Mlado staro - vse hiti
ti odpirat srca tajna.

Grmič vsak je že zelen,
gozd obleko si nadeva,
v njem je ptičkov raj,
slavček slavčku že odpeva.

Zdaj le pridi, partizan,
gozd ti mudil bo zavetje -
ne bo te našel več German -
čul samo' bo strojnic petje.

Pismo bratu

Predragi Zvonko,

toliko časa ni glasu od Tebe, a vendar z upanjem, da Te ni sovražnikova krogla zadela, se ve dno živiš vsi v domači hiši. Vedno so naši misli pri Tebi, pri Tebi je naše srce in naš up. Veš, mati je že obupala o Tvojem življenju, vedno jo tolažim, da si živ in da bi bilo prav, če prideš za nas vse. Veš, težko mi je bilo, ravno na Božič mi je Peter rekel, da si padel. Zelo težko mi je bilo, a vse sem pretrpela, ponosna sem bila, da je naša kri tekla junaško smrt. Ne moreš si misliti veselja, ko zagledam Tvoje črke na malem papirju, kajti gotova sem bila, da si tudi Ti žrtev za svobodo.

Jaz sem pa še od novembra doma, veš, noge so me bolele, nisem mogla iti več naprej. Sedaj sem že po tretjem, članica I Okrožja in delam, kolikor je v moji moči.

Tudi doma je vse bolj aktivno, vse gre bolj v redu. Vsi doma Te prisrčno pozdravljajo. Veš, Stanič, Hilar, Tesar, Kostja, Dring, Bojana, Miha, Herman, Nadja so dala svoja mlada življenja za svobodo. Dosti, dosti bi Ti rada povedala, a ne vem, kje bi začela. Doma je svobodno, krdor še pridrvi banditsko golazen notri.

Ti pa trdno korakaj naprej in naprej, do našega cilja, do zmage in svobode! Upam, da boš napisal par črk, če Ti bo mogoče.

Prisrčne pozdrave in poljube Tvoja sestra

Č. (Svoboda)

Slovenka (Brda):

Ranjeni partizan

Nekega dne sva šle s tovarišico Nado v gozd; sledil nam je pes. Ko sva prišle v gozd, se nama je pes izgubil. Čez nekaj časa ga zagledamo na oni strani griča poleg nekega senika. Vidimo ga vstopiti. Ko se je vrnil smo opazile, da je bil ves razburjen. Sukal se je okoli nas, da sva se radovedno vprašale, kaj bi moglo neki biti na seniku. Takoj sva sklenili iti pogledat. Pes je šel zmeraj pred nami, prišle smo do senika in vstopile. Ustrašili sva se, ko sva zagledali glavo v senu; približali sva se in tam opazili ležati ranjenega partizana. Ves je bil prestrašen, ko je videl psa; mislil je, da je to pes nemške policije in da so ga zdaj Nemci izsledili. Potolažil se je šele tedaj, ko je slišal, da sva midve prave tovarišice. Pripovedoval nam je, da je Rus in da je bil ranjen na Matajurju. Nekaj časa so ga stregli tovariši od bataljona, ko je bataljon odšel v druge kraje tolči sovražnika, so je počasi privlekel na Idrijsko, na senik, kjer sva ga našli. Tega tovariša so Nemci zajeli na ruski fronti. Samo 4 mesece so ga držali v jetništvu, potem so ga dali v vojsko. Prišel je na Goriško in je ob prvi priliki pobegnil od Nemcev k partizanom.

Vprašale smo ranjenega tovariša, ali ima še živega starišo. Rekel je, da je pustil doma samo mamico. Oče in še en brat so šli branit napadeno domovino. Zaman so bili vsi Hitlerjevi napori zlomit odpor ruskega naroda. Ruski narod ve, kaj pomeni biti svoboden in hoče to svobodo za vsako ceno ohraniti.

Me smo hitro šle poiskat zdravila in obveze. Lepo smo ga obvezale in mu dale jesti in piti. Vsak

dan sva ga obvazale in vsaka tovarišica iz vaškega odbora se je z veseljem potrudila, da ranjenec ni trpel ne lakote ne žeje; vse smo mu nosile,kar si je poželel, s tem smo ga tolažile in mu delale kratek čas. Čez nekaj dni je tovariš začel hodit in v kratkem poplnoma ozdravel. Vesele smo bile, ko smo ga videle spet prijeti za puško in slediti svoji partizanski edinici. Pred odhodom se nam je lepo zahvalil za vsa dobra dela, ki smo mu naredile,obljubil nam je, da se bo še bolj hrabro boril, dokler ne bo izgnan zadnji nemški tiran iz naše lepe slovenske zemlje.-

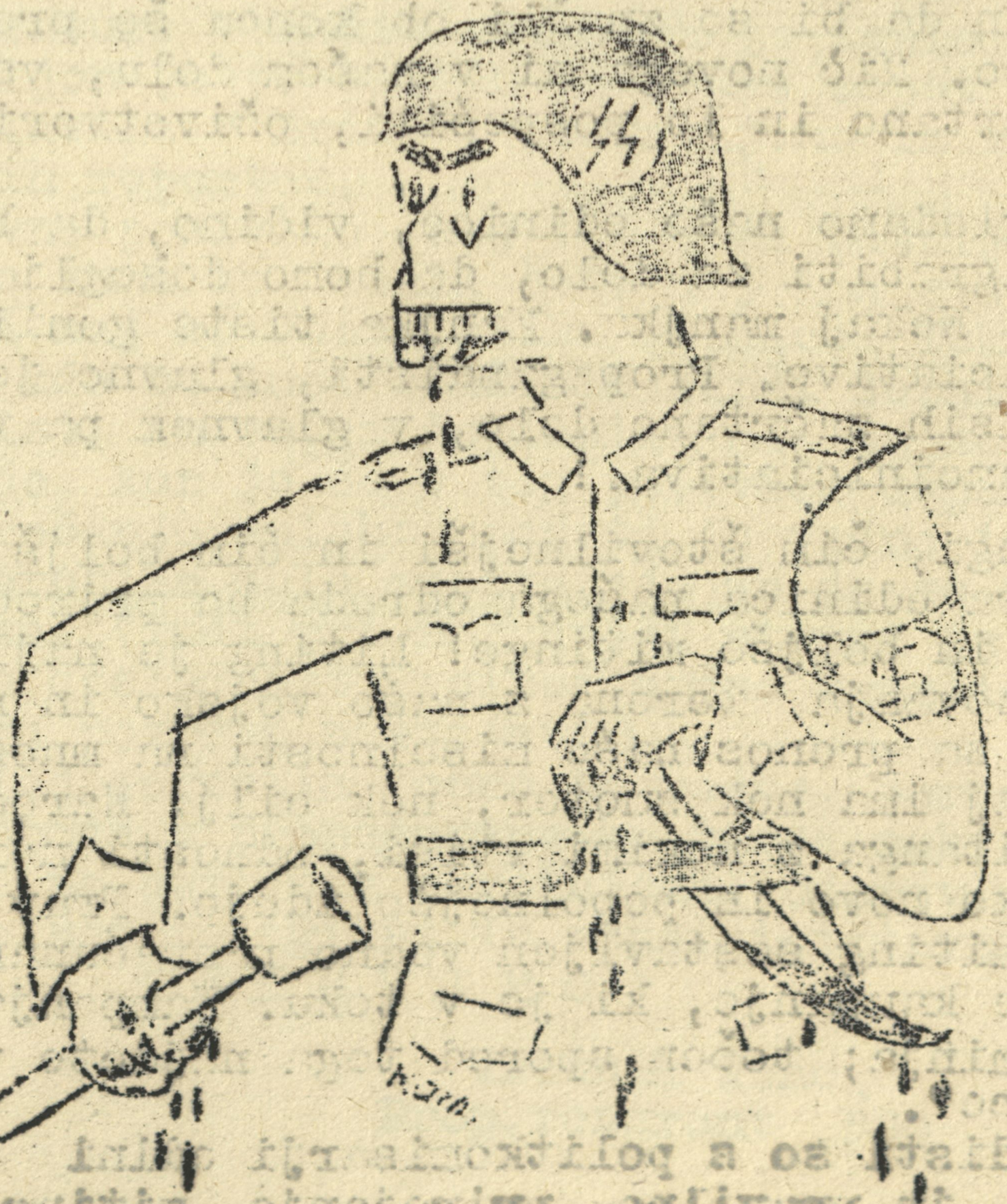

APOSTOL „NOVEGA REDA"

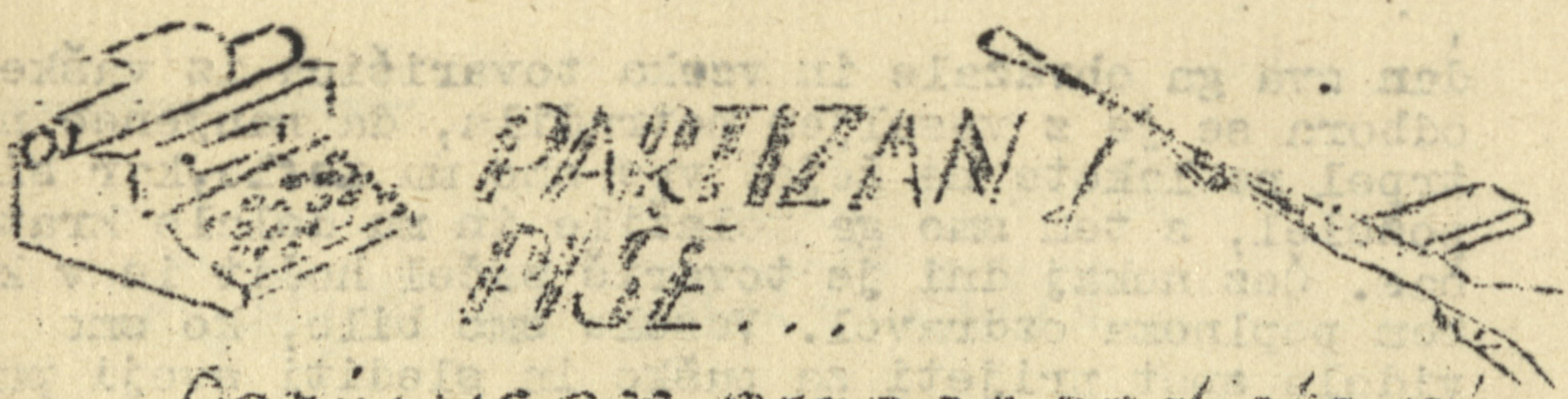

poziv vsem propagandistom!

Nahajamo se v času vojaškega tekmovanja. Obdobje, v katerem moramo naše delo pognati v hitrejši in boljši tempo. Ne smemo dopustiti, da bi naše delo zaostajalo za dogajanjem, ki se danes s filmsko naglico razvija. Ne smemo dopustiti da bi nas čas prehitel in da bi se znašli ob koncu še pred nezoranо njivo. Nič novega ni v našem delu, vse je bilo že začrtano in le pospešiti, oživotvoriti moramo vse.

Če pogledamo naše edinice, vidimo, da bo treba krepko zagrabiti za delo, da bomo dosegli zaželjeni uspeh. Nekaj manjka. Manjka tiste gonilne sile - samoiniciative. Propagandisti, glavno je, da vam je v obrisih začrtano delo, v glavnem pa vas mora voditi samoiniciativa.!

Mitingi, čim številnejši in čim boljši. Tekmuj te, katera edinica našega odreda bo priredila številnejše in boljše mitinge! Miting je najlepši primer povezovanja terena z našo vojsko in najboljše sredstvo za prenos naše miselnosti na množico. Vsak miting naj ima nek smoter, nek cilj. Narod mora oditi z mitinga z nekimi vtisi, odnesti mora z mitinga neko novo in popolnejšo idejo. Prav zato mora biti miting sestavljen vedno premišljeno, v smeri gotove kampanje, ki je v teku. Kampanja se točno vno spramimja; točen spored tega najdete v brošuri " Smernice".

Propagandisti so s politkomisarji edini odgovorni za redno in pravilno prirejanje mitingov.

V zadnjem času so se vršili številni mitingi na sektorju našega odreda. Uspehi mitingov so vsekakor razveseljivi. Med najboljše bi imenovali miting, ki se je vršil 31. aprila v Š., združen s parado naše vojske. Razveseljivo je dejstvo, da dosegajo vedno lepše uspehe tudi mitingi, prirejeni v krajih, ki težijo v Benečijo.

Nujno je, da se v edinicah ustvarijo res pravi pevski zbori. Treba je samo volje in energije; z doslednim in vstrajnim delom bomo dosegli tudi to. Pesem je čudovito sredstvo za dviganje razpoloženja in morale, zato ji je treba posvetiti čim več pažnje.

Smo v času vojaškega tekmovanja. Naše geslo naj bo: povsod in vedno prvi!

Literature v naših edinicah je izšlo le malo. Le I. bataljon je po dolgem posledku zopet izdal številko glasila " Brdc ", sestavljeno iz več ali manj uspelih reportaž.

Ponovno pozivamo, naj ima vsak bataljon svoj list; in ne samo to, vsaka četa naj ima svoj žepni časopis, ki naj bo verna slika edinice. Tekmujte med seboj, kdo bo imel boljši in lepši žepni časopis!

Kronisti in vojni dopisniki naj točno in redno poročajo, ker je že v tem polovica uspeha.

O poročanju sploh: opažati je vedno iste napake: da poročila zelo zaostajajo in da so netočna in nepopolna. (Tudi pri najmanjši stvari je treba točnosti in doslednosti, sicer začne komplicirani aparat našega pokreta zastajati.)

Odslej poročila točno in redno, poročila o vsem, kar spada v propagandno-kulturni sektor dela! Ravnajte se po poslanih okrožnicah! Odpravimo vse naše napake! Bodimo agilni in samoiniciativni!

T E K M U J M O !

Tratnik Tone
Prop.referent BBO

Brdavs (Bovskn čet: BBO)

Za Titom!

V skupni boj na divje vrage
spravili smo se srdito,
in Ti polješ nas do zmage,
naš tovariš - ljubi Tito!

Bijemo se za pravico
in podiramo korito
vsem, ki delajo krivico
že stoletja, ljubi tito!

Nam požgali so domove
in se rogajo nam zvito,
pustili grde so sledove.
Maščevanje, ljubi Tito!

Ni več daleč ura, dan,
ko za svojo kri prelito
vsak junak bo maščevan!-
vseh dolžnost je, ljubi Tito!

In ko pride dan svobode,
naše ljudstvo zmagovito,
na vso noč zavpilo bode -
NAJ ŽIVI TOVARIŠ TITO!

Franci:

Govorjenje materinščine

Pri učiteljih na tem odseku, ki je bil 20 let odrezan od slovenskega kulturnega območja, opažamo često napake v izgovarjavi, ki prav gotovo ne bi smele v tej šoli. Krivda je na tem, da naši prebivalci kulturno nerazpoloženi govorenemu slovenskemu izrazju vedno manjše generacije, ki bo pozneje govorila slovensko, ker se bodo šolski otroci, ko jo hodili v šolo, sami pri sebi navadili izgovarjati "videl", "bil", "čakal" in podobno, kakor se piše. Mislim, bi se dalo temu izogniti, če bi slovensko izgovarjali tako, kakor pišemo "vidu", "bu", "čaku" itd. In ali v kvačici se ne more izgovarjati kot "u"! Pišeš torej: "videl", izgovoriš pa "vidu", pišeš "dobil", izgovoriš "dobiu", "čakal" izgovoriš "čaku"!

Drugo: je nujno potrebno, da navadite dobro pri recitiranju prisiljenih gest, ki spremljajo vsako recitacijo ? Recitacija pesmi ni govorjenje (gledališke igre) in kakor je napisana pesem (kot nota) samo priporoček, da si lahko predstavimo pesem recitiranjem z vso melodioznostjo in modulacijami jakosti in glasu, tako tudi osebe recitatorja ki v njem in so splošno ne smejo videti; vrhen je njegov glas. Zato tudi gesto, ki so po navadi še prisiljene, sfe rektipne, le po nepotrebnem otegujejo pozornost in motijo kot v gledališču slabr kulise.

TEKMOVANJE

Franci:

PRIPOVEDOVAL JE POVABIL:

Impolnila se mi je volja: Povabili so me v "tehniko Matejur", ko ni samo velika čast, empak tudi izredno zanimiv doživljaj. Saj tiskarna "Matejur" leži nray skrito nekje, da mnogi do nje sama po sebi nimajo kakšnih poti in vedo za njeno lego samo maloštevilni izbranci, ki jih je to najbolj potrebno. In zdaj bom med njimi tudi jaz!

V nekem najhujem zmedenem trenutku me je spreletel tovariš, da me poprosi, če bi pomagala ena se (kako drugače) po tem, da sva oba zvrgla dolgčeno popoldne; ko mi je potem na dogovorjeni način vprašal za ogenj, sem mu kajpak gesla: "Señorita". Nato me je peljal k avtomobilu ter mi je v njem zavezal oči z nekim iz kake španske zveze. Utegnil sem mu še opaziti v angliki, da je imel auto ob zadaj tablico "Ne vojaške komande". Peljala sva se približno poldrugo uro. Proti koncu se je začelo gor in dol šibati silno slabo cesto. Sukcesivno pričnem tovariš za navore ni ustavil pod v nebo stremečimi pečinami. Na drugi strani poti je zevo opasna vrtoglav prepad. Nekje je tam šumela voda.

Moj spremljevalec je izstopil in nekaj brskal med nahrbtnikom. Nenadoma zaslutim nekje kakšne govorice in zopet ugasne. "Zdaj so se prepričali da sem res jaz", si objasnil spremljevalec. In res: kakšnih trenutkov na to se zaslišno odmakne ja pred nama zaslišim temen hodnik. Vstopiva zopet v avto in zapeljem tu notri. Nato se zopet skala zapre

na skriti osi, da sam ne vem kako. Popolna tema naju objame. Tovarš prižge luči avta in zavije v majhno, prej nevidno garažico. Motor zavrjeve okrog vogala in pred nama se pojavi nova zmeda, posejana z razmobarvanimi gumbi. Tovarš pritisne na gumb - in tedaj nenadoma se nam tla z nami vred začnejo pogrezati. Tako je trajalo samo nekaj hipov, potem pa sva stala pred praverim dvigalom, v katerega sva vstopila. V njem sva se pogreznila še tri minute. Pred nama so žarigli svetli stiri napisi: ODDELEK ZA KOLTORAČO, SMADIŠČE PIPIRJA, POPRAVLJANJE PISALNIH STROJEV ITD. Ustavila sva se in izstopila, ko se je utrnotil napis RAVNATELJSTVO. Pri vhodu je bila vgrajena v črna vrata in s sklepko na glavi gotic, naju je opustil mrzel. Obšla naju je nadležna, mučna svetlobe in stopila sva na prepog, ki se je sam pomikal in naju odvrgla pred pisarno tovarniškega ravnatelja.

Hotela sem začeti pozdravljati z metlo nižjega glasila. Pa kaplja v grlu se je prebudi mi kašelj v tihotnisk jamice. Ena je bila enostavna - juha z nog, ki sem jih prinesli stoj za dve sili ljubki tovarišici. Zdeli sta se mi kar preneumni s svojimi vrečicami, tovariš ravnatelj pa se je izpred, s katerih s vtisnjivo mogli so na pisalni stroj in s tem eta vredni rdeče zvezde, ki jo nosita na titovki.....

.....

Bil bi tako že dolgo poslušal prijavedvanju tovariša, ki smo ga poslali na "letenje" za stroj za rezanje papirja, tja tovariš Tone se hipoma spomni: "Če mi zdaj v tem ene minute ne poveš, da si se zbudil, ti zabrišem pikčasti v glavi!"

Tedaj je tovariš užaljeno zmehkal z repom in še zdaj ne vem, za kakšen čudežen medin je zopet zagledal luč dneva.

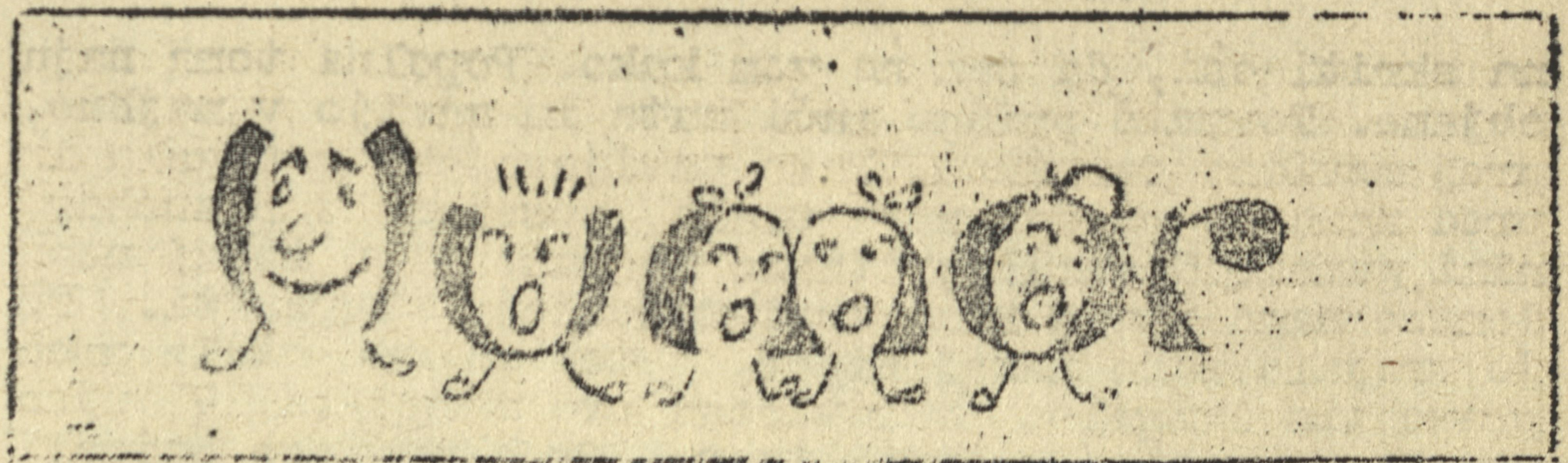

Pranci:

PRIPOVEDOVAL JE POVARU:

Izpolnila se mi je velika želja! Prvbili so no v "Tehniko Matajur". To ni samo velika čast, ampak tudi izredno zanimiv doživljaj. Saj tisklarna "Matajur" leži prav skrito nekje, da noreš do nje samo po silno konspirativni poti in vedo za njeno lego samo maloštte vlni izbranci, ki jim je to mjno potrebno. In sdaj ban ned njimi tudi jaz!

V neken majhnem furlanskem mestecu me je zgrejol kovarnik, ča ne popelje tja. Zgovarjal sva se (kakor domenjeno) po tem, da sva obe zvišgala določeno pogovbo; ko mi je potem na dogovorjeni način vpisal se ogenj, sem mu šepnil geslo: "Senorita". Nato mi je poljal k avtomobilu ter mi je v njem zavezal oči s rutico in čmo padlejše svile. Utegnil sem mu še opazit, v kagšni, da je imel auto od kedaj tablice mene vojaške komande. Poljalc mvi se približa poldrugo uro. Proti koncu me je začelo gor in dol metati silno slabo cesto. Sunkoma potegne kovarnik en enkrat in enkrat pol v nobe stranišči poštnmi. Na drugi strani pobi pa s grozo opazim vrtoglav prepad. Nalsje je tam šumela voda...

Moj spremljevalec je kmalu in kmalu brmknil med nahom na skali. Kamadona sčasoma zavozi ravno lučka in skalino špranjo in zopet ugasne. Zdaj so se prčeli kalt da sem rad jaz", mi objasni spremljevalec. In res: nekolike tremblov na to se zlala nenadno odvekno in pred nama zazija temni bodnik. Vstopiva zopet v auto in zavozim tu notri. Nato se zopet ukala zaslišo

na skriti ósi, da sem na vsem kako. Popolna tema naju objame. Tovariš prižge luči auta in zavije v majhno, prej navidno gostilno. Nato zavijeva okrog vogala in pred nama se pojavi nova sadra, posejana z raznobarvnimi gumbi. Tovariš pritisne ng gumb - in tedaj nama dol se nama tla z mani vred začnejo pogrezati. Tla je trajalo samo nekaj hipov, potem pa sva stala pred praveim dvigalom, v katerega sva vstopila. V njem sva se pogrezala še tri minute. Pred nama so žarjali sveti stari napisi: ODDELEK ZA KOLOMAŠO, SKLADIŠČE PAPIRJA, POPRAVLJALNICA PISALNIH STROJEVPISARNA itd. Ustavila sva se in izstopila, ko se je zavrtel napis RAVNATELJSTVO. Pri vhodu je bila vprjam nama straža, ko je šel portirca v čmar hrbtu in s titvk na glavi sedlo, mu je spustil mrej. Obilen mu je zdehnil, nato svetilko in stopil sva na prepros, ki se je sam premikala in nju odvedla pred pisarno tovariša ravnatelja.

Kte so začeli razvijati z mtim mašeg glasila. Ta kmečanil z gvrnil so ne še navbili m kakih tiskarniških izdelkov. Kmalu je bila enostavna - juha z nesr, ko hrupa in cmenje s bratrinesli sta jo dve sili: ljubi tovariši Zdoli sta se ni kr prenehali za trenutke, tovariš ravnatelj pa ne je kratil, da ideto z vtaglav mgli co na piselni stroj in s tem sta vredni rdeče zvezde, ki jo nosita na titovkah.....

.....

Bil bi tak, če ga poslušal prizvedvanju tovariša, ki mu je poslali na "letajur" na stroj za rezanje papirja, to tovariš Tone se hitro zadere": Če mi zdaj v tem enem minute ne poveš, da si se zbudil, ti zabrišem cikloštil v glav!"

Tedaj je tovariš nežaljeno prenehal s repetažo in še zdaj ne vem, na kakšen čudežen način je zopet zagledal luč dneva.

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

TEKMUJMO!

TEKMUJMO!

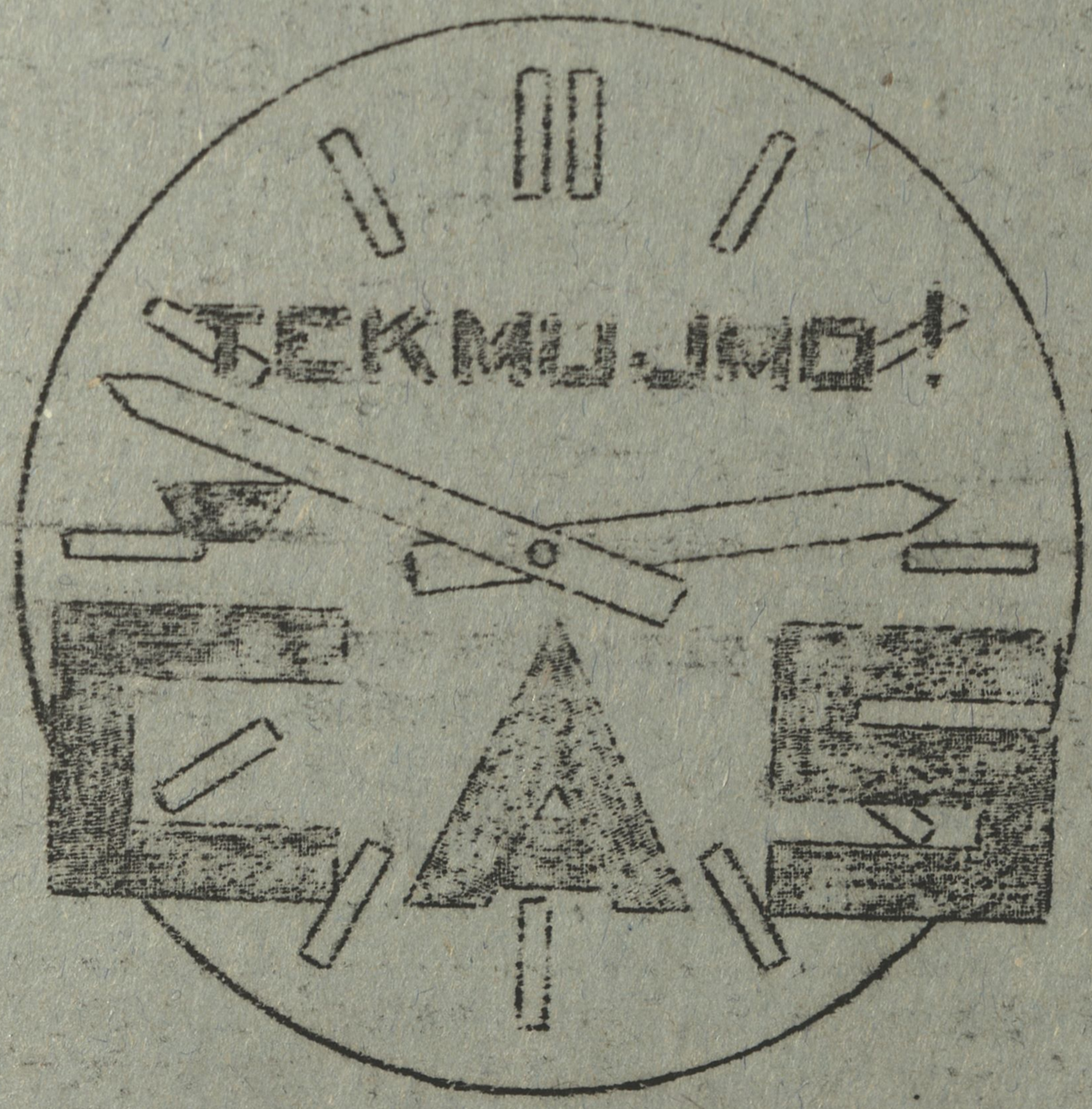

JE USPEH!